

Timo Kinnunen

Särkiniementie 16 A 41

70700 Kuopio

Finland

0. JOHDANTO

0.1. TAUSTAA

0.1.1. Tämä työni perustuu osin Jyväskylän yliopiston filosofian laitoksella tuntiopettajana toimineen **Ville-Veikko Hirvelän** kanssa 1987-1988 käymääni kirjeenvaihtoon, mikä kytkeytyy hänen kanssaan yhteistyössä esittämäämme luentosarjaan länsimaisesta tajunnasta ja kielen temppelistä, jonka yhteydessä teimme ainakin yrityksen käyttää videoita ja tietokoneita opetuksen havainnollisteina ja apuvälineinä. Kirjeenvaihdossa ilmaus viittaa kuitenkin sellaiseen valmiiseen tuotokseen, jota ei sen omin lähestymis-ehdoin voitaisi valloittaa, tai josta ei olisi mahdollista helposti paeta, ja jota ei myöskään sellaisenaan tulisi käyttää todellisuuden kaikkien alueiden tutkimiseen ja tulkitsemiseen. Ilmaus sisältää siten myöskin implisiittisesti sen, että kielen temppeliä ympäröi sen muokkaaman todellisuuskuvan kannalta villi alue, jossa kukkii erilaisia luovuuden kukkia, joita temppelistä paenneet poimivat. Se, mihin kukin identiteettinsä kytkee, riippuu suuresti siitä halutaanko luoda vai toistaa.

0.1.2. Individuaali,- persoona -tai jokin ehdottomaksi kokijaksi ja olemisen keskuksiksi nimetty on länsimaisessa teknis-tieteellisessä sivilisaatiossa palvonnan kohde; sen varaan on kaiken rakentamisen perustuttava, ja sille on luotava sen vaatima tila lähes hinnalla millä hyvänsä. Hinta on useimmiten se, että ei-persoonalliseksi koettuun pyritään tuon tilan edellytykset rakentamaan, hävittäen jotakin loitommalla olevaa samalla, kuten sitä, mitä luonnoksi tai raaka-aineeksi sanotaan. Ei tajuta sen alueen laajuutta, jonka jokaisen koetun yksilöllisyyden ympärille rakentuu eräänlaisena edelletteenä sille ja sen jatkuvalla olemassaololle, ja sitä, että siitä suurin osa on korvaamatonta ja palauttamatonta.

Jokainen moderni länsimainen persoona on siten eräänlainen rikkakasvi, jonka juuret ulottuvat mm. muissa kulttuurimuodoissa vallitsevaan kollektiivisuuteen, joka on osin noiden juurien olemassaololle sokea. Se, että synnytetty länsimainen tajunta-ilmio ei tätä tiedosta, ei merkitse sitä, etteivätkö energia-imun kohteet olisi siitä tietoisia; ilmio tuotetaan myös tietyin fyysisin palauttamattomin luonnonvaroin. Länsimaisen tajunnan fyysiset metropolit, cityt, ovat sellaisia yksilöitymisen pyhättöjä, jonka kaikki toiminnot ovat suunnitellut erityisyyksien itse-kokemisia varten, ja tähdenlentojen ilmentymisen varmistamiseksi. Ja koska vähäisinkin persoona vaatii laajan, sille itselleen tiedostamattomaksi jäävän kasvualustan, juuriston, niiden tuottaminen takaa voittomarginaalin kasvuun perustuvan paisuntajärjestelmän olemassaolon - ekonomisen säätelyjärjestelmän, joka sovittautuu teknis-tieteelliseen välineistöön.

Länsimainen talousjärjestelmä on sen tuottamien individuaalien tajuntapiirissä tiedostettu yhteiskunnan keskeisimmäksi voimaksi ja muutostekijäksi, ja yhteiskunnallisia teorioita on selitetty pitkälti siten, kuinka individuaalit näyttävät saavan siinä kulloinkin erilaisia roolinottoja ja ratkaisuasemia. Asiain yksilölliseen tajuttavuuteen tulo vaatii tällöin kuitenkin nimen ja sankariuden myytin muodostumista. Siten, koomisesti ilmaisten, oli esimerkiksi oltava erityinen sankarinimi proletariaatti, jolle voitiin teoriassa osoittaa tekemisen- ja olemis-tulemisen maailma ja roolius, ja jonka sankarinimen kautta yhteiskunnallinen muutos voitiin kokea suorittajien kokemaan yksilöyteen liittyvänä. Esimerkiksi tekniselle käsitteelle alempi keskiluokka ei ole yhtä helppoa muodostaa samanlaista yksilöyteen ja koettavuuteen sovittautuvuutta, ja siten se ei voisi toimia sankarinimenä, jolle saataisiin hohto urheiden ja samansuuntaisten yksilösuoritteiden kautta.

0.1.3. Länsimaisen kehityksen tiivistyessä yksilöyden kukkien tuottamiseen on näiltä tuotteilta peittynyt yhä visummin se juuristoelämä, ja peltomaahan kuuluvuuden tunne, josta ne kehityksen varhemmissa vaiheissa olivat tietoisempia. Tuotettu kaupallinen yksilöys ei enää ole esimerkiksi kosketuksissa niinkään niiden fyysisten toimintaedellytteen muodostumisessa kuin aiemmin. Ympäristö on tekninen ja jatkuvaan vähittäisjakeluun perustuva, mikä on osaltaan kenties aiheuttanut

sen, että tapahtumisten koetut ajalliset kestot ovat lyhentyneet ja käyneet koettuina fragmentaareiksi; siksi ovat filosofiatkin muotoutuneet välähdyksiä kuvaavuuksiksi, ja kokevat heijastavansa yhteiskunnan ja ihmisen tilaa ikään kuin universaalisenä selittämisen tapana siten, että jälkiteollinen olemassaolo olisi välttämättä jokaisessa koetuksi tulevuudessaan fragmentaarista.

Vaikka kokija-kasvien juuristo onkin vankempi, ja laajemmalle ulottuva kuin aiemmin, on kokijoilta ilmeisesti kadonnut tietty juuritunto, ja terminä juurettomuuden kokeminen viittaa ilmeisesti johonkin laajempaan kuin sukulaisuuteen tai heimouteen ja nimettyihin perinnäistapoihin - vaikka termi juuri sellaisena onkin yleensä mielletty. Yleisesti: juuritunnon puuttuminen on sokeutta kollektiiviselle, yhteiselle ja jopa samanaikaisellekin olemassaololle, ja siitä juontuvaa piittaamattomuutta tuon muun tuhoamispyrinnöille. Vaikka, analogisena kasvimaailman olemassaololle, olisi mielletävä, että yksilöys ei ole muuta kuin tiettyjen lisääntymis- ja yhteyttämiselinten ilmestymistä varsinaisesta olemassaolon kehästä ohuempaan, ja vain yhtä, tai kahta vaikutusta tarjoavaan kaasukehään.

Persoonallinen koetuksi tuleminen voi tässä olla sellaista, että aina etsitään jotakin muuta kuin aiemmin, tai koetetaan nauttia hetkittäin menneitä aikoja - mutta mitään ei kovin kauaa. Tämä voi johtua pitkälti siitä, että viihteen, tai nautittavuuden tarjonta on rakentunut samalle periaatteelle kuin mitä talouselämän kasvullisen joksikin tulemisen pyrkimyksellisyydessä yleensäkin: on tuotettava jatkuvasti, ja mielummin niin, että tuotosten elinaika ja käytettävyys on mahdollisimman lyhyt.

Länsimaiseen koettuun, ja tarjottuun yksilöyden kuvaan liittykin suvunjatkamisen korostuvuus saumattomasti, kuten myös hetkittäiset omistamiset ja menettämiset, mitä toisten yksilöyksien omiksi vangitsemisiin tulee. Ja juuri sellaiset kuvaukset, joissa vahvoja tunne- ja suvunjatkamistoimintoja harrastava yksilöys välttyy muiden yksilöyksien omaksi vangitsemispyrkimyksiltä, ovat suosittuja, koska se nyt koetaan suurimmaksi riippumattomuudeksi ja vapaudeksi. Mutta ohut on se ilma, jossa tällainen olemassaolo on, ja väkevä se maaperä, jossa vallitsevat olemassaolemiset jäävät kuvaamatta tyyten. Ja kuitenkin kuvataan väkevimmimmäksi sitä olemassaolon muotoa, jossa ollaan kauimpana toisista; ei tiedetä, minne heteiden pöly menee, ja mitkä emistä sen vastaanottavat, ja millaiseen maahan juurellinen olemassaolo asettuu. On kuin osasta inhimillistä olemassaolosta ei oltaisi lainkaan tietoisia korostuneessa individualismissa. On kuin ihmistä tarkasteltaisiin pelkästään kukintoina ja lehtinä.

0.1.4. Kuoleman kaltaiset kysymykset ovat sellaisessa tajunnan ja nautinnan mallissa mysteereitä, sillä ajatellaan vain sitä, mitä lehdille ja kukalle, persoonalle, tapahtuu. Sellaiset vuosituhantiset lausahdukset, kuten ihmisen aika on niinkuin ruohon - kun tuuli käy, ei häntä enää ole, tulkitaan persoonallisen korostuneessa tajunnan mallissa oman itsen ja itseyden hävämisenä, eikä niin, että olisi edelleenkin jotakin, mikä ei häviä. Äkillisen, silmänräpäyksellisen kuoleman kuva on itsepintainen siitäkin huolimatta, että elämään jääneet kokijat muistaisivat mennyttä kymmenien vuosien ajan; mennyt on edelleen osa heidän tajuntansa rakennetta.

Satoja vuosia sitten kuva kuolemasta ei ollut yhtä ehdoton, mitä äkillisyyteen tulee, sillä elämään jääneille menneet sukupolvet, esi-isät, olivat jatkuvasti koettuna ja vaikuttavana läsnäolevuutena. On todennäköistä, että heidän tajuntansa oli enemmän kollektiivinen, koska he eivät erottaneet niinkään erityisiä kokevia persoonia, ja rakentaneet olemassaoloaan sellaisten varaan, vaan he elivät pikemminkin juuristojen kaltaista elämää, jossa kyllin syvälle mentäessä lakkaa mm. vuodenaikojen vaihtelu, ja tuon syklin tuottamat hetkellisyydet merkitsemästä jotakin olennaista piirrettä maailman olemuksessa. Olemassaolosta ei kenties taisteltu individuaalisina sankareina tällä syvällä tasolla, minkä voi ymmärtää niin, että sen aika noudatti sikseen hidasta sykliä, ettei siinä voisikaan ilmetä yhden hetken sankaruutta, jota yksien hetkien yksilöt voisivat hallita.

0.1.5. Ja silti aika on pelkkä fiktio, kuten mm. monet evoluutiofilosofian varhemman kauden ajattelijoiden totesivat; se oli heidän monien mielestä kylläkin hyödyllinen, koska sillä syille ja seurannoille voitiin saada yhteinen nimittäjä, mutta että sitä ei tosiasiallisesti olisi olemassa lainkaan. Tämä on käsitetty sittemmin niin, että olisi jokin tosiasiallinen, suhteellisen muuttumaton maailma, ja toisaalta muuttuva ilmiöiden maailma, eikä niin, että kyseinen dualismi juontuu siitä perspektiivisestä tajuntamallista, jonka renessanssin aikakausi tuotti taiteeseen ja tieteeseen; sen seurauksena oltiin taipuvaisia toisaalta näkemään prosesseja, joiden oli silti pakko olettaa kuuluvan osina johonkin, jossa

muutosta ei voitu perspektiiviydestä ja persooniudesta käsin enää havaita, vaan sitä oli kuvaaminen mallein maailma an sich, lähestyen tavallaan loputtomasti raja-arvoa, jossa ei enää olisi muutoksia prosessionaalaisessa mielessä yksilöllisesti tajuttavana. Tuon kaiken kokonaisuus olisi kuitenkin maailma kaikkisuudessaan, jossa toisaalta olisi yksilöllisesti koettavissa olevaa prosessionaalisuutta, ja toisaalta muuttumattomuutta tältä kannalta.

0.1.6. Tieteiden piirissä luodut tutkimukselliset lähestymistavat- ja strategiat ovat myös perspektiivisiä, ja niillä on myös tiedostettu olevan puutteena se, että ne eivät mahdollisesti tavoitakaan todellisuudesta aina juuri sitä, mitä aiotaan, ja että aiottu kenties jää tieteenalain strategiain ulottumattomiin, vaikka olisikin luonteeltaan siten prosessionaalinen, että persoona voisi sen jonkinlaisena olevuudeksi mieltää ja kokemuksellisuuteensa kytkeä. Tällaista ulottumattomiin jäämistä on joissakin filosofioissa kuvattu niin, että oletetaan maailman tosinnan olemisen ja tapahtumisen jäävän sisäisessä internaalisuudessaan ihmismielen tavoittamattomiin.

Tällaiseen viittaisivat empiiristen tieteiden piirissä ne tutkitut ilmiöt, joissa ymmärretään ja kuvataan jokin mekanismi, jolle ei voida antaa mitään kokemuksellista sisältöä; hyönteisten kokema maailma voisi olla eräs esimerkki tällaisesta, ja hiukkasfysiikan kuvaamat ilmiöt toinen, johon ei voi kuvitella minkäänlaista inhimillistä (lue: individuaalista) kokemuksellisuutta asettuvan.

Eri tieteenalojen kuvaamat maailmat asettuvat kosmisten mittasuhteiden todellisuuksista mikrotason todellisuuteen niin, että ei oikeastaan ole syntynyt sellaista näkökulmanottoa, jossa nähtäisiin individuaali keskeisenä prosessien agenttina; että jopa niissä tapauksissa, joissa ollaan kuvaavinaan todellisuutta mekaanisina materiaalisina suhteidenottona, ollaan siitä luomassa persoonassa syntyneitä perspektiiviytymää johonkin. Että ollaan muunnettu jotakin kokemuksellisuudeksi, vaikka kohdetta pidettäisiinkin persoonallisen koettavuuden kannalta hengettömänä ja kuolleena.

0.1.7. Jos esimerkiksi kaikkeutta pidetään suurimmalta osin inhimillisyydestä (lue: individuaalista) piittaamattomana, ja inhimillisen tavoittamattomissa olevana, niin kuinka sitten kokemuksellisuus voisi ilmetä jossakin tuonkaltaisuuden osassa (kokoluokkana ajatellen auringon ja vetyatomien välimailla) sisältäen esimerkiksi orgaanina niin hiukkastason ilmiöitä, kuin myös kosmisten ilmiöiden vaikutuspiirissä ollen? Näin tulkittuna olisi edellä mainittu maailmantapahtumisen sisäinen internaalisuus jotakin, jota persoona-perspektiiviydestä voisi kuvata, muttei kokea, ja persoona-perspektiiviyys olisi näin tulkittuna jotakin, joka voisi olla asettuneena eräisiin kaikkeuden osien olosuhteisiin jäkälänomaisena muodosteena - poikkeuksena kaikkeuden vallitsevasta persoonattomasta ja kylmästä olemisesta.

Houkutusena tässä on ollut (ja siihen on usein tartuttukin) se, että maailma on tulkittu hengeksi, joka on ihmishenkeä (kokevaa ja tajuavaa persoonaa) laajempi, ja jonka olemusta ihmishengen toiminta kuvaa, ja jonka olemusta ihmishenki kokee lähestyä; että se, mitä aineelliseksi on sanottu, on tietynlaista harhaa, ja jotakin, jonka suurista ihmishengistä kirvonneet näkemykset kykenevät liittämään laajoihin selityssuhteisiin ja ajallisesti laajoihin perspektiiveihin niin, että ne tuottavat muutoshyppäyksiä kohti ihmishengen täyteytymisen tilaa. Muutokset on tulkittu transformatiivisiksi siksi, koska muutoksen ei oleteta olevan mahdollinen aina samoista saatavilla olevista aineksista rakentuen, vaan niin, että ihminen saavuttaa muutoshyppäyksessä uudenlaisen lähtötason seuraavaa hyppäystä varten. Siksi maailman tapahtumiseen on ollut sijoitettava prosessinomaisuutta ainakin siten, että maailman ihmiselle ilmenevä olemus on prosessionaalinen, vaikka keskus jäisikin ihmiselle tuntemattomaksi, ja vaikka se olisikin muuttumaton syvimmältä olemukseltaan. Historiaa voidaan tulkita myös niin, että se toistuu itseään toistavista tapahtuma-blokeista, joilla ei ole aitoa itse-reflektiota; itse asiassa monet lähihistorian tapahtumista todistavat, että ihmiset yhä enemmän ajautuvat historiallisiin tilanteisiin ja ongelmiin. Tällöin, prosessionaalisuudesta tarkastellen, ja siinä tajunnallista horisonttia laajentaen, olisi mahdollista selittää, onko maailman keskeinen olemus koskaan syntymättömän ja koskaan kuolemattoman kaltainen, vai sekin valtava kokonaisprosessi, jolla olisi satunnainen syntymänsä ja loppunsa, koska inhimillinen ei voisi koskaan olla sama kuin kaikkiallinen olevuus, vaan ainoastaan sen eräs finiittinen katkelma. Siten prosessissa voisi olla runsaasti osioita, joissa voisi olla tarkoitushakuisuutta, mutta jotka eivät välttämättä silti kykenisi mitenkään vaikuttamaan kokonaisprosessien kulkuun - kaikesta reflektiivisyydestään huolimatta. Prosessissa voisi toisinaan myös olla sellaisia aktiivisia osioita, jotka voisivat sysätä kehitystä tiettyyn suuntaan, mutta

tämä olisi äärimmäisen harvinaista.

On oletettavaa, että tällainen murheellinen kaksijakoisuus ei johdu niinkään tapahtumista kuvaavasta logiikasta, vaan siitä, että logiikkaa on käytetty yhtä virheellisellä tavalla kuin on laita luotaessa skolastiikan aikakaudella todistuksia Jumalan olemassaolosta, tai todistettu sillä myöhemmin sitä, ettei Jumalaa olisi lainkaan olemassa. Jumala on kuitenkin välttämätön hypoteesi, jollainen on asetettava luotaessa kosmologiaa, jossa kokonaisuus olisi henkenä suurempaa kuin laajinkaan ja kehittyneinkään inhimillinen tietoisuus sen piirissä. Usein käytetty ratkaisu on asettaa Se Suurin Henki depersonaaliseksi syvimmältä olemukseltaan, ja vain inhimilliselle ilmenevältä puoleltaan persoonalliseksi, tai sellaisena koettavaksi, tai ajatella, ettei ihmisen tulisi välittää muusta kuin, mitä persoonalliseen koettavuuteen voi tulla, sillä muullahan ei tajuavan ihmisen kannalta olisi asiallista merkitystä.

Jumalaa, tai johtavaa periaatteita ei toditeta kuitenkaan tällä tavoin sen enempää olemassaolevaksi kuin joksikin, jota ei ole, -ja uskomisen syvää tarvetta todistaminen ei semminkään poista, mitä ei liitetä todistelun piiriin muutoin kuin kunkin perspektiivin kannalta muita lähestymistapoja negatiivisissa mielessä. Eräs tosiasia on, että kosmologioita, ja todistuksia rakentavat vain harvat, ja valtaosa personiuksista on niistä tietämätön, ja ei niiden varaan uskoaan aseta. Ihmisten elämä rakentuu rajattuihin kokonaisuuksiin, joiden ylläpitoon he uhraavat suurimman osan aikaansa sosiaalisilla aktiiviteeteilla ja rajattujen kokonaisuuksien oletettua sisäistä yhteyttä tukevalla selityksillä; siitä syystä ihmiset menevät käskettäessä sotiin, koska yksinkertaisesti uskovat niiden auttavat rajattujen, tuttujen kokonaisuuksiensa säilymistä.

0.1.8. Ja joka tapauksessa: on paremmaksi havaittu sulkeistua kavennettuihin metafysisiin perpektiiviyksiin, joissa jokainen voi tehdä itsestään oman temppelinsä, ja joissa voi persoonansa palvonnan viedä niin kauas kosmologioista, etteivät ne enää miltään totuuksilta tunnukaan, tai tavoittelemisen arvoisilta. Tällaisten syntymistä edistetään voimakkaasti niiden mekanismien ihmis- agettien toimesta, jotka laskevat menestystään kohonneina tuotannon volyyminä ja riittävinä katteina; siten on syntynyt myös monia täysin keinotekoisia pieniä maailmoja, joissa voi paeta juurettomuuttaan, ja joissa voi kätkeä pienuutensa ja joista voi tulkita maailmantuskan hulluudeksi.

On oltava kuin Jukolan Eero, jolla oli kompasana joka paikkaan, Jukolan pilkkakirves, josta eräässä tilanteessa jopa vakaa Tuomas sanoi: Hän heitettäköön härkien eteen!

Ahdistava rikkiäisyys on vain eräs keventävä reikä tässä maailmassa, tai se reiällinen enkeli, jonka näin nuoruudessani konkreettisesti monissa paikoissa, sillä päättäjät siirättelivät näet sitä paikasta toiseen. Individuaalista kokijaa kuvaa hänen samaistumisessaan tekniseen ja keinotekoiseen ympäristöönsä vallan mainiosti kasa metallipökäleitä jollakin tasaisella alustalla - vai ovatko ne ehkä mitään kokematon kiveä?

0.1.9. Kinesteettisessä taiteessa kohteille voidaan teknologian kautta antaa robottimaista elävyyttä; metodilla jokin taiteilija voisi antaa konekasvoista elävyyttä menneen ajan sankareille. Videotekniikalla, tai sen ATK-sovelteilla voitaisiin luoda erilaisia pelejä, joissa sankarit painiskelisivat vihollistensa kera kuvitelluissa pelimaailmoissa. Tällaiseenkin totuttaisiin, ja kyllästyttäisiin kaikkiallisessa kärsimättömässä individuaalisessa aina nopeasti kyllästymisen kiihtyvässä tempossa.

0.1.10. Kaikella, mitä ihminen luo, on taipumus pysyä hengissä luoduksi tultuaan, ja myös puolustaa itseään. Näen, että puolustusmekanismien luoduksi tulo on yhtä keskeistä kuin havaittuun olemassa- koettavuuteen liittyvään ympäristöjen aktiivinen pysyttäminen oleudessa, jotta ne olisivat koettavissa. Jotakin on syytä pitää puolustuksellista ja strategian muodostamiseen liittyvistä syistä menneydessä, olleudessa, ja jotakin aktiivi-koettavuudessa, oleudessa. Ja onhan oltava aina myös mahdollinen tulevaisuus, johon sovittautua, ja jota voi pitää ehkä fiksoituneena ennalta tietyin osin, jotta kohdata osattaisiin.

0.1.11. Osa näistä fiksoituneus-rajoitteista johtuu minästä, joka kiinnittyy kokemuksellisuuteen, ja stabiloi sitä linkkiyteen kanssaan. Silti tapahtuneus ei kaikkiodessaan ole sen kaltainen jona minä sen linkkiydessään näkee, ja omistushalussaan reunamerkein spesifioi erityisyydeksi. Ei silti, etteikö minä

säilyttäisi, ja olisi minänään hyvinkin laajoissa rakentumisissa, joita minä-ponnistuksin on luotu; siksi niiden ei sallita kuolevan, vaikka niiden aika olisi kenties ohi. Hans Vaihingerin analyysi byrokratioista on tässä mielessä valaiseva, kuten Anna Freudin kuvaukset minän puolustuskeinoista.

0.1.12. Leikin ja kokeilun ajan koetaan olevan käsillä, kun mitään uhkaa ei havaita. Tällöin sallitaan minälle kokeilu erilaisilla kokemus-linkkiyksillä. Leikissä tarvittava voima on minän eheyden voimaa, kun taas puolustautumisessa ja rakentautumisessa olleus-oleuden ehdoin tarvittava voima on hengissäsäilymisen voimaa, miehuutta. Paradoksaalista on, että juuri eheä minä sietää eniten leikkiä, ja heikossa miehuus astuu ensinnä karskina esiin. Siten esimerkiksi sellainen minän eheys, joka perustuu laajoihin rakentumiin, kulttuuriuteen, sietää varsin hyvin sen, että olleus-oleuden pintaa jokin tekijä väkivalloin pyrkii muuttamaan; aseellinen maahanhyökkäys on eräs tällainen siedettävyyden johon heikko vastaa, koska hänen olemassaolonsa riippuu enemmän pintarakenteista, ja vahva sen sietää, koska tietää pinta-vaikuttaja-hyökkääjien tulevan ja menevän.

Paradoksaalista on myös, että länsimaisuus tuottaa tietoisesti pinta-tajuntoja, koska pintaa on helppo muovata ja ainakin kuvitella luotavan tosia tajuntoja. Luodut tajunnan ovat yksien syiden seuraamisten tajuntoja, joille katsotaan voitavan antaa niin haluttaessa muitakin syitä seurattaviksi. Se on eräänlaista tahatonta leikkiä, ja perustuu taloudellisten, kovien markkinavoimien orjuuteen. Silti tarvittaneen myös vahvoja miniä, koska todellisuus olisi muutoin tyly ja mekaaninen. Jos ei olisi tähtiä katseltaviksi syvyydessä, niin eivät markkinamekanismien vuossa tuotetut kertakäyttötähdetkään pitkään mitään olisi.

On ainakin oltava jotakin, jota esittää kulttuuriutena, tai sellaisena, että se voisi tulla syvyyden tähtien tavoin mielletyksi myös tajunnoissa, joiden kiinnittymispinnat ja tavat ovat toiset ja tarinat erilaiset.

0.1.13. En pidä konsensus-maailmaa minän ympäristönä halveksittavana, vaikka se olisikin luotu moderniin länsimaiseen tapaan markkinavoimin; se sisältää kuitenkin aina ympäristöyden mallin, ja on monessa mielessä kompassin sekä kartan kaltainen syvemmälle mentäessä.

Minne syvemmälle?

Näin kysyttäessä kysytään hyvin, sillä ei syvyydessä mitään ole valmiina odottamassa löytäjänsä; se on hyvin epävarmaa fluidiutta, jossa on oltava vahva jopa kaikkien puolesta. Sinne on vietävä uhriksi kaikki minä-kiinnittymät, ja siellä ne saattavat menettää merkityksensä keskeisyyksinä. Sanon tästä vaikka niin, että maailma ei ole suurelta osin ihmistä varten, tai että ihminen on länsimaisessa moodissa erkaantunut maailmasta liiaksi minäänsä puolustaessaan. Siksi länsimaissa on yksilöiden kuoleminen, ja siksi heitä sureminen.

0.1.14. Sanat ja kieli ovat luoneet minän sellaisena individuaalina kuin se lännessä tunnetaan, tai luullaan tunnettavan, ja kielestä on muotoutettu puolustettava temppele, johon ei käy kajoaminen ennen lupausta, ettei sille pahaa tekisi. Onhan kielen kautta saavutettu eräänlainen kuolemattomuus, joka on samalla synnyttänyt harhan, että jotkut eteviksi arvioiduista yksilöistä olisivat kuolemattomia. Että Mozart eläisi jokaisella levylautasella, ja Einstein jokaisessa luentosalissa ja syklotronissa.

Kuolemistakin on niin monenlaista.

Kuolemattomiksi julistetuilta on saatu lahjaksi ehkä suurikin määrä tuotteita, mutta vielä suurempi määrä on tullut menetetyksi, sillä kaikki hyvä ei tule kirjatuksi, tai luoduksi teosten ja teoriain muotoon. Niin paljon menetetään jo siinä, mitä sanotaan luomisen prosessiksi... Luomisessa konsensus-maailma saattaa kuolla, ja silti se voi säilyä jonakin, jolla on arvoa, ja jonka kautta löytää niitä linkkiytymisen tapoja, joilla löydetty tosiasia voidaan tehdä sijaiskoettavaksi konsensusessa. On kuvitelma, että mitään luotaisiin ilman, ettei olisi velvollisuutta tai pakkoa sovittaa sitä konsensuseseen, josta erillään pysyttäytyvänä suurinkin oivallus jää tuntemattomuuden kuolleuteen.

On ollut sellaisia konsensusia, joissa sanojen paikkoja on palvottu, ja pelätty niissä asuvia jumalia; paikkoihin on viety lepytysuhreja, jotta siellä edes jotakin olisi. Ja jos sanoja olikin, niin niitä ei ollut sallittua lausua; niiden voima oli vielä tuolloin olemassa. Ja on vieläkin, vaikka moderni länsimaisuus

onkin fiksoinut ne tavalla, jolla luuli ne selittäen tappaneensa, jotta ne eivät enää ahdistaisi. Siten eivät tuhon sanat enää ahdistaa, ja kuoleman näkymät ovat jotakin, josta mielenkiinnolla tiedetään.

Eikö tämä kirjoituskin noudata konsensususta suuressa määrin, ja omaa rakennetta, jota on mahdotonta selittäessä välttää, tai jota ilman ei olisi mitään muotoa sillä, mitä erityisissä kokemuksissa on.

Läntisyydessä erityisyys on sikäli hyvä keino, että on olemassa voimakasta pyrkimystä olla erityinen ja erilainen. Toisaalta symboleilla on oltava nimensä, joilla erityisyys voidaan nostaa reflektoitavaksi niin, että tulos on havaittavissa myös eri perspektiiviyksistä.

Aineisto koostuu kirjeistä ja muistoista, ja prosessista, jolla ne on tuotettu nykyisyyteen ja sovitettu oletettuun konsensus-maailmaan, jota oletetaan yleiseksi...

0.1.15. Ihmiskunnan opettajiksi mainitut ovat usein käyttäneet menneinä aikoina konsensus-esimerkkejä, ja vertauksia, joihin he ovat kiinnittäneet löytämäänsä totuutta sellaisessa konfiguraatiossa, että totuus voidaan myöhemminkin aikoina tavoittaa. Tai he ovat luoneet paradokseja ja groteskeja kuvia, jotka helpottavat sen näkemistä, joka on läsnä myös konsensusien stabiiliuksina pidettävyyksissä ja vakioisuuksissa. Korkeamman asteisina on pidetty teorioita, joiden kautta ilmiöt ovat kiinnitettävissä selitettävyyteen funktionaalisesti; että teoriat voivat siten palvella useitakin eri tarkoituksia, ja niistä voidaan katsoa poistetun kaiken moraaliuden, joka vielä vertauksissa on läsnä...

Ne opettajista, joiden ei saata sanoneen maailmasta muuta kuin yleisluontoisia ja irrallisia lausahduksia, ovat kenties myöskin tavoittaneet syvyyksiä. He toimivat opettaessaan niin, että tarkkailevat oppilaitaan, ja kun havaitsevat heissä muutoksen, joka henkii ymmärtämistä ja käsittämistä he sanovat lausahduksiaan niin, että oppilas pystyy kytkemään ne muuttuneuteen. Itse asiassa lausumien muoto pysyy koko ajan näennäisesti samana, mutta ne tulevat sulattaen ymmärretyiksi vastavuoroisessa, psykologisessa prosessissa, jota opettaminen ja oppiminen näissä tapauksissa on. Opettajat ovat guruja, opettajia, niitä, jotka tuntevat tien.

Opettaja voi olla sellainenkin, joka ei tiedä opettavansa kenellekään mitään, tai luulee opettavansa yhtä opettaessaan itse asiassa aivan toista. Tietäminen on laadultaan sellaista -länsimaisessa perspektiiviydessäkin, että tietämisen ympäristöön asettuminen voi tuottaa kokemuksen tietämisestä, kunhan tuo ympäristö on ensin osoitettu ja kerrottu siinä jotakin tiedettävän. Sanoilla on tavallaan paikkansa maailmassa jo ennen kuin niille on annettu konsensus-fiksoituneet muotonsa, ja niille on asetettu tietoisesti niiden keskinäiset konfiguroitumat.

0.1.16. Läntisen minän on silti pidettävä osa sanoista ja niiden paikoista sellaisina, ettei niitä fiksoida, tai niitä loppuun kuluteta. Osan elämästä on olemisen aina irrationaalista, sillä useimmille se on ainut väylä leikkeihin ja syvyyteen. Minä on läntisyydessä tärkeä siksi, että sen kautta voidaan kokea irrationaalisuuksia, kuten kuolema ja rakkautta, joka elää kuolemisen varjossa. Erilaiset menot ja riitit, joita tällaisiin seikkoihin liittyy, kontaktoivat syvyyttä tältä osin konsensusukseen, ja säätelevät kokemusta ja stabiloivat sitä -sekä takaavat poispääsyjä.

Toisaalta: selittäen ja fiksoiden saavutettu kuolleus kielen temppelessä ei merkitse sen puolustuskyvyttömyyttä. Jos kielen temppelein hajoittamiselle asetetaan pre-determinoivana ehtona se, että siellä vallitsevat käytännöt on huomioitava, niin se on hyvin vaikea valloitettava. Jos temppelessä olevat ehtoutumat huomioidaan, ja lähestymiset noudattavat annettuja sääntöjä, niin tehtävä on mahdoton. Siksi temppele voi hyvinkin jäädä sellaisekseen, koskemattomaksi ja pyhäksi omilla pääsyaatimuksillaan.

Se saa pitää lumonsa, ja kaiken mitä siinä on, ettei sellaista moneen kertaan olisi tarpeen rakentaa.

0.1.17. Metodin on perustuttava minään, ja sen erityisiin kokemuksiin, joiden kautta voi nähdä, että ne ovat jotakin muuta kuin kielen temppelein pyhittyneys. Että toisaalta opittaisiin, ettei kaikkea ole tarpeen tavoitella ja että kaikki on alati riittävässä määrin läsnä.

1. KIELEN TEMPPELI

1.1. MÄÄRITTELYÄ

1.1.1. Kielen temppele on kielikuva-käsite, jolla on käännteistä liittyyvyyttä Vanhassa Testamentissa esitettyyn myyttiseen kertomukseen Baabelin tornista, jollaista ihmiset kokivat rakentaa, jotta olisivat tulleet Jumalan vertaisiksi. Baabelin torni -kertomuksen mukaan Jumala sekoitti ihmisten kielet niin, etteivät he enää ymmärtäneet toisiaan, eivätkä kykenneet jatkamaan tornin rakentamista, jonka loppuunsaattamisen myötä he olisivat tulleet Jumalan vertaisiksi. Kertomuksen voisi kuvitella viittaavan siihen, että olisi tavoitettavissa jonkinlainen kielellinen tehokas ydinrakennelma tai perheyhteys, johon kaikki inhimilliset kielet voitaisiin kutoa ja jonka muuoin tavoiteltu tarkoituksellinen tuhoaminen olisi tuottanut joukon diskreettejä kielellisiä maailmoita - eli todellisuuden, jossa ihmiset eivät enää ymmärtäneet toisiaan. Kielen temppele tarkoittaa kielen sisällä suoritettavaa palvelontaa, joka pyrkii tukemaan tiettyjä muotoja ja traditioita, ja ei siten pyri samaan kuin Baabelin tornin rakentaminen.

Kielen temppeleissä on kyse eräänlaisesta valmiiksi nauretusta maailmasta, jossa ei ole enää aitoa iloa tai elämistä ihmisten kohdatessa toisiaan vilpittömässä hengessä toinen toistaan ymmärtäen. Kielen temppeleissä vallitsevat normit ja riitit estävät aidon kohtaamisen.

Kielen temppele on kaikkien ihmisen luomain kielten koostumo - eikä yksinomaan luonnollisten kielten; siellä harjoitetaan myöskin tieteitä niiden sisältöjen voidessa tulla ymmärretyiksi vain temppelele piirissä. Riitit ovat oikeita tapoja ilmaista ja käsittää asioita; kyse on kullekin tieteenalalle tyypillisestä dharmasta, kuten myöskin yleisen tietämisen dharman noudattamisesta - että voidaan sanoa harjoitettavan jotakin erityistiedettä ja tiedettä ylipäätäänkin.

1.1.2. Kielissä yleensä käytetyt sanat ovat eräänlaisia positiivikuvia, joille on pyritty fiksoimaan merkitys sanoja kehitettäessä. Epäilemättä on niin, että sanat ovat jotakin, jotka on kehitetty antamalla sanojen paikoille fiksoitu ilmaisusisältö. Sanat on saatu negatiivikuvista, joita maailmasta saa, kun sitä vielä aidosti pelkää, ja kun maailma on vielä fluidi ja siten nuori.

Negatiivikuva ei ole maailman tosin sisältö, sillä sellainen saadaan siten, että ihmiseen on sisäänrakennettuna eräitä kategorisia malleja, jotka muokkaavat pitkälti maailmaa - ennen kuin se tunkeutuu ihmiseen paljaudestaan eräiksi pelkistyneiksi, joiden summa negatiivikuva on. Jotta ylipäätään ymmärrettäisiin kuvaa on oltava jokin apparaatti ja kontekstuaalisuus, että esimerkiksi kuvaa voitaisiin kuvaksi sanoa, tai että kuvalle voitaisiin kuvitella negatiivinen vaihtoehto. Paljas pelkistyneisyys tarkoittaa sellaista tilaa, jossa ei ymmärtävää lähestymistä tai apparaattia sinällään ole olemassa; sellainen tila on tyhjä, ja ei voi tulla miellelyksi jonakin, tai referentiaalisina suhteutumina. Jokainen kuva, jonka ihminen kykenee luomaan tai kuvitellen luomaan perustuu johonkin referentiaalisuuteen, vaikka kuvaa pidettäisiinkin abstraktiona tai ei-inhimillisenä, tai ei-inhimillisiin ymmärtämisen konteksteihin liittyvänä, kuten jotkin muodot avant gard -taiteesta. Piirretty neliö tai maalattu epämääräinen tahra omaa suhteutumista, ja tulee sen kautta tulkituksi joksikin inhimillisessä kokemusmaailmassa - vaikka sen sanottaisiinkin tulleen puhdistetuksi kaikesta emotionaalisuudesta tai rationaalisuudesta.

Kun negatiivikuva häivytetään on sen paikalla koettavissa jonkinlainen aukko, joka (tavallaan) ei ole mitään sellaista, jolla olisi inhimillistä merkitystä. Jonkin puuttuvaksi kokeminen edellyttää kokonaishahmon tajuamista tai sellaisen kuviteltavissa olevuutta, sillä muussa tapauksessa mitään aukkoisuutta ei olisi koettavissa.

Sille (tietyllä tavoin) analoginen ilmiö voisi olla atrofysiikan kuvaama musta aukko, joka ei päästä enää äärimmäisen keskittyneen ja suunnattoman massansa luoman gravitaation vuoksi juuri mitään itsestään ulos, mutta imee silti kaiken lähelleen osuvan sisäänsä. Kuvittelen niin, että käsitteiden maailmassa tuollainen musta aukko vastaisi keskittymää, jonka kannalta olisi samantekevää millaisia kontekstuaaliuksia sen tielle sattuu osumaan; se kykenisi sulauttamaan kaiken itseensä niin, että alkuperäiset referentiaalisuuden muodot katoaisivat, ja tihenne sulautuisi aukon kaikkinielevään imuun.

On kuviteltavissa, että mikäli käsitteet liittyvät edes jollakin tavoin fysikaalisena pidetyn maailman kytkeytymiin niin fysikaalisen maailman tiheydessä äärimmilleen myös käsitteet yksinkertaisesti lakkaisivat olemasta. Siten tuollainen aukko ei voisi olla portti, jonka kautta toiseen todellisuuteen olisi mahdollista ehkä nähdä, tai siirtyä edes osaa vallitsevaksi koettavuudesta mukanaan vieden tuohon toiseen todellisuuteen. Jos vaikka onnistuttaisiin rikkomaan edes osakin kategorisista tulkinta-mekanismeista, olisi jäljelle jätävä jotakin, jonka kautta yhdenlaatuisuus voisi ymmärtää tyyten erilaista toisenlaatuisuutta.

MIELEN negatiivikuvilla on eräs piirre, jollaista ei positiivikuvilla ole: ne ovat ainutkertaisempia, ja usein myöskin sellaisia, että ne ovat samalla syvemmissä jaettavuudessa kuin positiivikuvat. Jos meillä on saatuna jokin negatiivikuva, niin emme me sillä tavoin maailmaa hallitse, että voisimme järjestää sen kautta maailman samankaltaiseksi kuin se oli negatiivikuvan saamisen aikana. Kyse ei ole siitä, että kielen temppeilydestä otettaisiin kuva jostakin, ja se joksikin tulkittaisiin, vaan siitä, että maailma on ainutkertaisuudessa sellainen, ettei sille välttämättä ole mitään sitä edeltävää rakentumaa, ja että siitä ei välttämättä SEURAA mitään sofistikoitumpaa kytkeytymää. Siten voisi ajatella, että ainutkertainen negatiivikuva olisi enemmänkin mukana oltu kuin jonakin nähty, tai joksikin tulkittu (vrt. C.S. Peirce; feelings).

Koetusta negatiivikuvasta me voimme myöhemmin tosin tuottaa keinotekoisesti hyvinkin monifunktioisia positiivikuvia ja editoida niitä juuri sellaisiksi kuin haluamme. Koetut ja mukana olleeksi tullut negatiivikuvat ovat voimakkaita, alkuperäisempiä, joista ei tositeossa ole mahdollista editoida mitään. Se, mikä yhteyden muoto ne on mukana oltuudeksi tuottanut - kollektiivinen tai individuaalinen - ei ole tässä kohden niin keskeistä. Paitsi siten, että kollektiiviuudessa kenen tahansa kollektiivisen yhteisön kokemus-osion saamiin kuviin luottavat kaikki, ja ne ovat enemmän kollektiivista moraalista vastuuta sisältäviä kuin länsimaisen tajunnan työstämät kalpeistetut individuaalit negatiiviutummat.

Positiivikuvien konfiguraatiot eivät vastaa voimaltaan negatiivikuvia, jotka ovat monasti enintä, mitä ihminen voi maailmasta tavoittaa - ellei sitten tavoita negatiivikuvia tuottanutta tyhjyyttä, mikä ei ole inhimilliseltä kannalta mitään, vaikka onkin ihmiselle merkityksellisempää kuin kielen temppelein positiivikuvien keskinäiset konfiguraatiot.

Kielen temppeleissä elävien tieteiden saavutusten vuoksi monikaan ei olisi valmis kuolemaan. Voi olla, että ajoittain voimistuva tarve negatiivikuva-kokemuksellisuuteen johtuu mm. siitä, että tiede yleensä ei ole tuottanut pelkästään hyvää ja että se ei vastaa ihmisten kysymyksiin. Vaikka esittääkin tapoja, joilla positiivikuvat saavat järjellisyytensä ja siten maailmaan mielen. Ei kuitenkaan elämään.

1.1.3. Luonnollisten kielten maailmassa ihmisellä on tiettyjä psykologisia kokemuksellisia kosketuskohtia eräisiin maailman kutistumiin, mikä johtuu esimerkiksi individuaalin tavasta muistaa asioita. Varhaisen lapsuuden kokemukset muistetaan niissä mittasuhteissa, joissa ne koettiin, ja siten myöhemmällä iällä nuo muistikuvat saattavat vaikuttaa dramaattisen kutistuneilta, kun ne suhteutuvat kohtaamisessa vanhemman iän laajempiin koordinaatioihin. Voisin kuvitella, että mikäli kyettäisiin muistamaan, millaisena koettiin maailmaa sikiökaudella tai vastasyntyneenä, ja kyettäisiin todella lähestymään esimerkiksi hedelmöitymishetken tunnelmia (jos sellaisia olisi olemassa), niin luulisin kaiken inhimillisen kontekstuaalisuuden menettäneen referentiaalisuutensa, ja siten syntymä olisi kaikennielevä MUSTA AUKKO, jonka läpi ei olisi mahdollista juurikaan myöhemmän iän referentiaalisuuttaan viedä, koska se tuhoutusi suurimmalta osin. Mutta koska tällaista voi kuvitella, on epäilemättä mahdollista, että maailma kaikkisuudessaan sisältäisi tiettyjä ominaisuuksia, jotka (kuvitelmallisuuteen liittyen) mahdollistaisivat sellaisuudenkin näkemistä, josta ei kokemuksellisuutta ole.

1.1.4. Lapsuuden maailmassa asioita saatettiin kohdata pelkistetympin ja pelottavimpina, ja mittasuhteita muodostettiin ehkä tosin perustein, olematta tietoisia suhteuttamisen perusteista. Lapsuus on hyvin suuresti rajatilan kaltainen, ja myöhemmällä iällä sillä on tiettyä pakopaikan luonnetta, josta voi lähetä liikkeelle uudenlaista luovaa toimintaa. Luovaan toimintaan eivät kaikki kuitenkaan laajassa mielessä kykene, vaikka ovatkin kokeneet biologisessa lapsuudessaan voimakkaista transformatiivisia muutostiloja. Jos ajatellaan, että rajatilanomaisuus liittyy vain ihmisen biologiseen lapsuuteen, niin sitä

ei voida tavoittaa, tai tajuta, että se on läpi elämän vallitseva ja elämän mukana kulkeutuva tila, joka toimii esimerkiksi unissa tai poikkeavissa näyissä, ja ei sulkeudu siten ihmisen kasvaessa biologisesti täysikasvuiseksi. Kielen temppelehti ehkäisee tuon vividin alueen tavoitettavissa olevuutta, koska se ei halua tunnustaa sanojenkaan vividia alkuperää.

Kollektiiviselle tajunnalle perustuvissa maailmoissa tuollainen muistaminen ei välttämättä ole yleistä, sillä niissä asioilla ei ole samanlaista aikaa: tuhat vuotta voi niissä olla kokemuksellinen eilinen. Kollektiivisia maailmoita ovat ehkä islamin todellisuus ja useimmat primitiivisistä maailmoista.

1.1.5. Aika - tai käsitys siitä - liittyy kielen temppelehtiin hyvin kiinteästi. On paradoksaalista, että kielen temppelehtiydessä, eräissä sen tietämisen tavoissa, on useina eri aikoina ilmaistu käsityksiä joiden mukaan esimerkiksi aika- ja paikka olisivat pelkkä ihmismielen kehittämä fiktio, joita tosiasiasa ei olisi olemassa maailmassa an sich. Ne olisivat vain ihmiselle hyödyllinen apukeino, jotta ymmärtäminen voisi tulla tapahtuneudeksi. Tietäminen on ajassa perspektiivistä, mikä johtuu siitä, että sana-positiivikuvat ovat jäsenneyt toistensa suhteen syiksi ja seurannoiksi, jotka aikaa vaativat; niiden tuottamain kulloistenkin näkökulmien avulla koetaan ymmärtää jotakin jostakin käsin. Vaikka käsitteistöjä pidettäisiinkin itsessään strukturalisina koostumina, niin käsitteiden aktuaalinen käyttö liittyy aikaan ja tapahtumiseen kiinteällä tavalla.

En sano, etteikö perspektiiveistä jotakin ymmärrettäisi, mutta sellainen jää kuitenkin aina tietyiksi suhteutumiksi johonkin, jonka myös aina oletetaan olevan suhteutuvan.

1.2. KIRJEANALYYSI

1.2.1. Kielen temppelehtistä ja ihmisten kasvattamisesta kertoo seuraava lainaamani ote:

Sekin, että puhut kirjeessäsä palatsista sitä ympäröivine niittyineen, jossa todelliset, elävät luovuuden kukat kukkivat on kielikuva; se, että minä tiedän, mitä sillä tarkoitat, ei ole ongelma, vaan se, että ihmiset, jotka seminaariin osallistuvat, olisi myös saatava se käsittämään. Että kieli on 'heidät lumonnut', kuten Wittgenstein sanoo. Kieli, jota tarkoitetaan, saa monet asioista näyttämään lopullisesti selviteltyiltä, vaikka niin ei olekaan laita. Kieleen upotettu logiikka on siten väärä, enkä nyt tarkoita sitä logiikkaa, joka on opetettavana filosofisena oppiaineena. Se on sellaista logiikkaa, jolla ihminen pakotetaan kasvamaan maailmaan, ja jonka pohjalta hän sitten ryhtyy pitämään sitä totena ja luotettavana. Mutta ei tuolla kielellä silti ihmisten maailmassa mainitsemaasi ylivaltiutta ole...

Näin luulen L. Wittgensteinin käsittäneen 'kielen lumon' ja sen, missä sanojen mahti loppuu - niiden määriteltujen ja selittämisen konfiguraatioihin kytkettyjen. Tässä viittaa myöskin Wittgensteinin käsitykseen 'elämänmuodosta' ja niiden piirissä syntyvistä 'elämän kuvasta'.

Wittgenstein ei käytä terminologiassaan käsitettä kielen temppelehti, ja se onkin syntynyt lähinnä kirjeenvaihdon toisen osapuolen luomana. En tiedä sitä, mistä hän on se saanut. Koska se nyt tuntui kielikuvana varsin elävältä, niin ajattelin ryhtyä itsekin sitä kirjeenvaihdoissa käyttämään.

1.2.2. Vertaan keskenään toisessa kirjeessäni erään rakennuksen erilaisia käyttöfunktioita; niitä, jotka sillä tiedetään olevan ja niitä, joita sillä on, vaikka tietäminen kutistaakin ne merkityksettömiksi.

...sillä tavoin minä näen kielen temppelehtin: ei se ole valloittamaton, vaan kylläkin sellainen, että se on rakennettu turhan kapeita tarkoitteita palvelemaan, ja siihen on kytketty liiallisen ahtaat mekanismit. Voisin sanoa tämän niinkin, että jos vain nähdään sentraalisuus ja perifeeraalisuus toisella tavoin, niin rakennus saa muitakin funktioita, joita sillä halutaan nähdä olevan.

Kielestä esitettyjä teorioita voitaisiin kuvata keskinäisessä suhteutumisessaan amerikkalaisesta pragmatismista peräisin olevalla erityisyyksiensä kautta integroituvan pluralismin mallilla: teorit eivät johda kaikkia teorioita yhdistävän yleisen teorian syntyyn, vaan pluralistiseen ja perspektiiviseen selittämisen maailmain kokonaisuuden syntyyn, jossa kulloinenkin keskinäinen sietokyky määrää sen, miten integroituneeksi kokonaisuus kyetään hahmottamaan.

C.S. Peircen mukaan maailma, tai sitä kuvaamaan luodut käsitteet ovat jotakin, joiden mukaan maailmaa tulkitaan joksikin (interpretant), ja jotka eivät kaukana tulevaisuudessakaan kehittyne käsitteiksi, joilla on lopullisen ja vääjäämättömän mielipiteen luonnetta, mikä johtunee ihmisen perspektiiviydestä. Asioita lähestytään aina jostakin käsin.

1.2.3. Eikä siten liene perusteetonta kirjeessä esittämäni otaksuma kielen tietystä leikkikalumaisuudesta.

Kieli on tosiaan hauska leikkikalu, ja jos sen liiallisen vakavasti ottaa, niin joutuu tiensä vangiksi, jonka luulee löytäneensä, ja jota ei tällöin usko monenkaan muun keksineen -kun he ovat näet niin sokeita...

1.2.4. Lähettämättömäksi jääneessä kirjeessäni sivuan erästä olemassaolon ongelmaa, joka liittyy maailman oletettuun progressiiviseen kehityksellisyyteen ja siihen, millä tavoin kukin olemassaollut tapa on todellisuutta.

...vaikka nyt olisikin jokin toinen todellisuuden laji, tai laajempi tajunta ja luovuuden maailma, niin silti jää tosiasiaksi, että muita tapoja on ollut, ja on yhäkin olemassa. Kyllä niilläkin joku tarkoituksensa on, ja jos nyt ei olisi mahdollista edes kuvitella niiden olevan osia jostakin ihmisen mentaalisesta kehitysjatkumosta, niin siinä tapauksessa niitä ei käy edes mitätöiminen...

1.2.5. Onhan esimerkiksi käsite kielen temppele sellainen, että sitä ei olisi olemassa ilman, että ihmiset palvoisivat jotakin ihmisyksilöä suurempaa, ja olisivat aikojen kuluessa rakentaneet temppeleitä. Tämän tosiasiuuden perusteella käsite merkitsee jotakin - ei siksi, että se sinällään olisi tarkempi kuin muut. Ja on mahdollista, että ihmiset mieltävät syvimmältään käsitteen käsitteen paikkana, jolle ei ole ehkä haluttu muinaisina aikoina edes antaa nimeä. Jos näin olisi, niin käsitteiden kehitys, tai niiden mahdollinen elinvoimaisuus ja laaja ymmärrettävyys olisi jotakin, jolla on yhteyttä negatiivikuva-kokemiseen. Ja siten kaikki käsitteet olisivat inhimillisiä.

1.2.6. Jos inhimilliset mittapuut, tai se, että tajunta on jotakin muuta kuin ihmisen rajoittuneutta ylitetään, niin voitaisiin päästä uudenlaiseen kieleen. Negatiivikuvien takainen olemassaolo ei ole inhimillistä, tai inhimillisistä käytännöistä versoneiden käsitteiden avulla kuvattavissa. Uusi kieli olisi kehittyneempi kuin jo olemassaolevat kielet, ja tavallansa sekin olisi jo ollut olemassa -ainakin mahdollisuutena, ja kenties harvoina, olemassaolevina kaikkeuden käytäntöinä, ja että ihmistä olisi kenties tarkoituksellisesti suojattu siltä; etteivät heistä kaikki sitä keksisi, koska eivät kuitenkaan sellaisesta maailmasta mitään ymmärtäisi.

Luovuus, mitä ihmisessä ylistetään, on mielestäni yhteyttä negatiivikuva-maailmaan - mahdollisesti myös noihin harvoihin tapahtumiin. Luovuus on elämän ja kuoleman kysymys, koska siinä toisena vaihtoehtona on kuolema: länsimainen tajunta kuolee tällaisessa kuolemassa totaalisesti, koska se kiinnittää luodun omistajuuteen.

Tavoiteltu individuaalinen ainutkertaisuus on länsimaisessa tajunnassa tae sen totaalista kuolemasta, sillä harvoin luovuutta ja neroutta pyritään näkemään vuosisatojen asiana, tai että lopullinen tuomio olisi kaikkien ja kaikkina aikoina eläneiden elävien olentojen.

1.2.7. On mahdollista, että vaikka jokin kaikkeuden käytäntö olisikin esiintymistiedeltään niin harva ettei se voisi tulla inhimillisesti havaituksi, tai maailman tapahtumisena koetuksi kuin kerran, niin se voi olla keskeisempi ja ratkaisevampi kuin kaikki sen johdannaiset.

C.S. Peircen kosmologiassa on ajatus, jonka mukaan osa maailman tapahtumisesta jää sisäisessä internaalisuudessaan ihmiselle ainaiseksi käsittämättömäksi, ja on mahdollista, että kosketus edes joihinkin osiin siitä aiheuttaa vaikutelman niiden ehdottomasta, jumalaisesta keskeisyydestä. Sellaisia voisivat olla mainitsemäni harvat maailmankaikkeuden käytännöt, joiden kohtaamisiin liittyy ihmisen itsepitäinen taipumus korottaa ne omiin, inhimillisiin keskeisyyksiinsä.

1.2.8. En minä myöskään 'luovuuden kukkina' tahtoisin kasvattaa vaarattomia kukkia, joiden parissa

puuhaillessaan ihmiset eivät olisi haaremin eunukkeja kummempia (se on hauska sana tuo 'eunukki'). Se siinä on, että 'lapsuuden leikit' olisivat riittävässä määrin kuolemanvakavia (jos et sattuisi muistamaan, että ne sitä ovat; muistele tarkkaan, kuinka vailla vaihtoehtoja siellä oikeastaan niitä leikkejä leikitään), ja siten olisivat hyvä lähtökohta.

1.2.9. Ehkä C.S. Peircen ajattelusta, ja leikin käsitteeseen liittyen olen arvioinut kirjeenvaihdon toisen osapuolen esittämiä ajatuksia.

Taidat nähdä 'kielen' -tai rationaalisuuden lähes samalla tavoin kuin C.S. Peirce (jota olen tutkiskellut, ja jonka elämästä olen tehnyt erään kirjoituksen viime syksynä), kun se näkee, ettei hätää ole niin kauan, kun ihminen kokee elämää kokonaisvaltaisena, vaan vasta silloin, kun hän ryhtyy sitä selittämään itselleen ja muille. Se, etten näe pelkkää kokemista ratkaisuna johtuu siitä, että länsimaissa on pyritty tarkoin pyyhkimään jäljettömiin käsitteiden alkuperäiset paikat - ja niille ei siten voi ketään johdattaa ilman, että palattaisiin tavallaan primitiivisiin ja ikivanhoihin käytäntöihin. Oltasiin eräänlaisia druideja, joiden kanssa kukaan oppilaista ei voisi olla tasa-arvoinen: druidi tuntisi kokemuksellisesti sen, missä negatiivikuva-kokemukset voidaan kohdata ja oppilaat eivät niitä tuntisi juuri lainkaan. Eihän Joukahainenkaan Väinämöisen veroinen saattanut olla Kalevalassa!

1.2.10. Siten päädyin ratkaisuun, jossa olisi tutkittava kaikkia kielen temppelein mahdollisuuksia, ja siinä piileviä funktionaalisuuksia. Jokinhan sitäkin tuntuu pitävän yllä.

Tutkin sen vuoksi muistikuviani, ja tahattomana empiirisenä kokeena kävin katsomassa vanhaa lapsuuskotiani. C.S. Peircen tiedän kuvanneen tällaista kokemustaan eräässä tekstissään ja omat havaintoni, jotka kirjasin neljänteen kirjeeseen, olivat melko identtisiä.

...muistiin kytketty todellisuus ei ole joka paikastaan samankokoinen, vaan osa siitä on kutistunutta, ja vain viimeiseksi koetut 'alueet' siitä ovat oikean kokoisia. Ne menneisyyden kutistumat ovat, mitä lähemmäs syntymää mennään, lopulta vain sellaisia mustia aukkoja, joissa on lähes kaikki, ja joista ei -ainakaan konventionaalisesti leikkimällä -tavoita enää yhtään mitään...

1.2.11. Eräs ongelma on, että maailmoita voi kuvata ja järjestää vaikka niissä ei olisi koskaan elänytäkään. Kaikkea voi jollakin tavoin kuvata, ja se antaa tunteen siitä, että olisi ymmärtänyt samalla esimerkiksi kuvattavien ihmisten tavoin. Jos nyt minä sanon, etten tiedä juuri mitään, niin kyllä minä sitä tarkoitan; että hyvin vähän mistään maailmasta olen tajunnut. Eikä se ole sitä, että nuo 'maailmat' nyt niin mutkikkaita olisivat, vaan sitä, etten ole niissä kaikissa elänyt, eikä siihen olisi aikaa. Tajuaminen on yhtä paljon elämistä, ja eläen-tekemistä kuin se on niistä luotuja, rationaalisia formulointeja (ja se se vasta hauska sana onkin, tuo formulaatio!). Sotilaatkin uniformuloivat itsensä, ja maailmansa, ja tieteen tekijät antavat kaikelle formua, mille vain ennättävät, sillä kaikkihan on tutkittava. Sotilaat vain lakaisevat pöydän välillä puhtaaksi...

Senkin elämän muodon ymmärtäminen, jossa kokee elämänsä eläneensä voi olla hyvin työlästä, vaikka sen saattaakin monin tavoin jäsentää kun C.S. Peirce sanoo elämän ensimmäisen kolmanneksen olevan tahdotonta omaksumista. Ja jos näin on, ja jos ihmiselämän alkujaksolla on psykoanalyttikkojen painottama merkitys, niin silloin on varsin työlästä kutsua esiin sitä, miten on valtaosan käsitteistään saanut.

1.2.12. Viime syksyn (1988) kuluessa olin kirjoittavinani elämäni, ja kun sen olin sitten tehnyt, tuhosin tekeleeni suurimmalta osin, sillä kun muistaa, niin ei tarvitse enää kirjoituksia. Eikä siinä ollut kyse juuri muusta kuin että rakensin toisen maailman, kun entinen lakkasi olemasta... Tällaisessa prosessissa on aina kosolti joksikin luulemista, mikä voisi hyvinkin vastata tieteessä kehiteltyjä hypoteeseja. Minun luulemisissani oli vain se piirre, että todellakin odotin niiden osoittautuvan tosiksi.

1.2.13. Luuleminen onkin velvollisuus, kuten sanot, sillä niin täällä (missä täällä?) on vain tehtävä; on luultava koko ajan joitakin asioita jotenkin oleviksi. Olisi se kai aika kamalaa, jos suurin osa luulluista asioista osoittautuisikin äkisti siksi mitä ne ovat -pelkiksi luuloiksi? Velvollisuus se nyt on sikäli, että sellainen on velvollisuuden olemus; että siinä on luuleminen koko ajan, jotta voisi velvollisuutensa hyvin täyttää, ja kokea sen hyvin täytetyksi, ja siitä kokea palkkiota saavansa. Tässä velvollisuus

juontuu pitkälti siitä ajanjaksosta, jona opitaan kykenemättä opittua arvioimaan, ja se määrittää koko ajan luulemisten suuntaa.

Velvollisuuteen liittyy saatu lupa - että on sallittua suorittaa velvollisuutensa. Tällainen luvanvaraisuus pätee aina kielen temppeleissä: jokaisella elämisen muodolla on enemmän tai vähemmän tiedostamaton dharmansa. Tietäminen on sekin, C.S. Peircen mukaan, yksi konkreettinen elämisen tapansa, jossa tosiasiat elävät sosiaalista elämäänsä ja jossa ihmiset elävät niiden kanssa.

Ja kyllä luvan saaminen aina saastaista on, kuten sanoit, mutta on perin mukava uskoa siihen, että edes joku antaisi sellaisia harkiten -vaikka ei siten niitä antaisikaan. Ja nämä kaikki tässäkin esitetyt ajatukset ovat eri ikäisiä, ja siten koko tekele on kollaashi, jolla on kyllä tietty mieli, kun sellaisenkin olemassaoloa todeksi on luuleminen. Se on hyvin hauskaa; se, että on eri ikäisiä ajatuksia, ja täysin toisiinsa sopimattomia kokemuksia, joihin ei voi saada mitenkään rationaalista kehystä. Se siinä juuri hauskaa onkin, kuten myös se, että myös tällainen kyhäily kielellä on aika turhaa.

1.2.14. Olen pohdiskellut monasti sitä, miksi jotkut filosofiasta, kuten L. Wittgenstein, kirjoittivat ajatuksiaan hyvin lyhyinä katkelmina: eräänlaisina tuokiokuvina. Olen tullut siihen tulokseen, että esimerkiksi Wittgenstein halusi tietoisesti myöhäisfilosofiassaan välttää kielen tuottamaa lumoa ja kielessä piilevää ylivoimaista asiain järjestelmistä.

Siinä (kielessä) on näennäistä voimaa, ja silti se on heikkoa, ja tavallaan vain siten voimakasta, ei näennäisen voimansa, sujuvuutensa vuoksi. Ei sujuvuus voimaa ole, kun juuri se on niin teknologista. Tämä on yritystä murtaa tuota teknologiaa, ja olla siinä sujuva -taitava ja niin sofistikoitu...

On usein vedottu siihen, että kielistä matematiikka ja logiikka olisivat tarkkoja ja ehdottoman valideja, vaikka ne ilmaisevatkin itsensä kielen moodissa. Sitä, että maailma yleensä näyttää jäsentymistä tapahtuneudessaan asettuvan niihin ei merkitse oikeastaan vielä validiutta, sillä ihmiset kykenevät asettamaan maailmaa riittävään ennustettavuuteen jo luonnollisen kielen kautta, mikä ei aina ole asetettavissa esimerkiksi logiikan moodiin.

C.S. Peirce toteaaakin eräässä kohden, että ihmiset ovat kyenneet selviämään hengissä suurista koettelemuksista ja luonnonmullistuksista ilman, että olisivat tunteneet logiikkaa ja matematiikkaa.

1.2.15. Mikä ihmeen 'tai'? Tai mikä ihmeen jokin? Kun tuo 'tai' ei salli muuta kuin (että 'tain' osapuolet ovat vaihtoehtoja vain yhdessä ja määrättyssä selittämisen kontekstissa - tai että sen vaihtoehtoisuus ilmaistaan merkein, joilla ei ole sisältöä mutta jotka eivät merkitse samaa): ei sellainen tosiaankaan voi olla tie; ei siinä osoiteta edes sellaista. Eikä niillä 'implikaatioilla', kun ne määräytyvät siitä, mitä nyt on jo annettu ennen implikaatiota. Siinä näiden sanojen vika onkin, että niissä todellisuus puetaan vaatteisiinsa jo ennen kuin sitä on koettukaan, tai edes millään tavoin nähty! Noilla sanoilla vain pelataan erästä peliä, jossa ei katsota erehdyttävän, kun ne nyt ovat sitä, mitä logiikka on. Ne ovat silti avoimia sanoja siinä mielessä, että niiden kautta voi nähdä erään virheen; että asetelmin ei koskaan päästä mihinkään, että kuten kukka-asetelma voi olla kaunis, ja tulla kauneutensa vuoksi palkituksi, niin sepä ei olekaan sitten muuta kuin luuloja kauneudesta, eräällä tavoin ehtoihinsa asettuneita luuloja ... Ja luuleminen on tässä kohden sitä (jos asetelmien kauneuteen usko), että on velvollisuus luulla, koska muutoin kauniiksi uskottu ei olisi 'huomenna' sitä, miksi sitä 'tänään' uskotaan!

1.2.15. Olen lukenut C.S. Peirceltä, että jos jossakin erityistieteessä käytetään todistamisessa logiikkaa, niin siinä esimerkiksi tai, ja -ja implikaatio -silmukoihin kytketyt sisällöt juontuvat erityistieteessä käsitetyksi tulleista asiain yhteyksien ymmärtämisistä, eivät logiikasta, jossa annetut merkit ovat käsitettävissä täydellisinä poissulkevuuksina.

Voi olla, että luonnollisen kielen tietty moniyhteys mahdollistaa sen, että esimerkiksi pelkästään sitä käytävien on helpompaa havaita joitakin asioita, joista voi kehittyä eri tieteenaloja. C.S. Peirce mainitsee useitakin esimerkkejä siitä, kuinka arkipäivän havainnoista voi syntyä uusia haarautumia fysiikkaan ja kemiaan.

Tieteessä haltuun hankittu yliverlainen metodinen etevämyys verrattuna tavallisten ihmisten tapaan

päätellä asioita ja niiden suhteita on tietysti paljastanut riippuvuuksia, joiden paikantamiseen arkipäivän empirian menetelmät ovat riittämättömät, mutta tällöin käytetty kieli jättää käyttäjänsä tietystä mielessä ulkopuoliseksi.

Jos nyt maailmasta on eräät osat 'oikeiksi todistettu' tällä kielellä, niin ei siinä ole sanottu siitä mitään; ei kokonaisuus ole järjellinen, jos sen osat onkin sellaisiksi todistettu. Enkä edes usko, että maailma olisi ja- eli-tai -järjellinen (järkekin on hauska ilmaus, kun tuo sana ei tarkoita muuta kuin formua luulla niin tai niin).

Tieteessä käytetyllä kielellä on pohjansa luonnollisen kielen kautta tavoitettavissa oleviin alkuperäisiin ja tieteen kannalta fragmentaareihin kokemuksiin. Tähän seikkaan viittasin tavallaan jo edellä puhuessani käsitteiden paikoista.

Kun käytän luonnollista kieltä tavallisella epämääräisellä ja fluidilla tavalla, niin on todennäköisempää, että voin ylittää raja-aitoja tiedostamatta, että niitä on joku asettanut ja että olisi olemassa tarkkoja tapoja nähdä maailmaa oikein.

1.2.16. Ja sillä tavallahan teitä löydetään, kun unohdetaan jotenkin se, että osat eivät sovellu yhteen, tai niitä ei ole tapana asettaa niin tai joillakin muilla tavoin käytetyiksi, ja monin tavoin niitä nähdä jo siten-täten leikityiksi, ja koetaan löytää tapoja, joilla niillä ei vielä olisi leikitty...

Ludwig Wittgenstein sanoo eräässä kohdin, että tyhmyyden viheriöiviin laaksoihin laskeutuminen on virkistävää - ja sitä se onkin. Se on niiden alkuperäisten negatiivikuvien maailman etsimistä, jotka fragmentaariuksina tieteen maailmassa tuomitaan. Filosofiassakin niiden käyttö katsotaan arveluttavaksi, ja tulokset epäilyttäviksi.

Ja jos nyt kielen temppelellä on vankila, johon tuomitaan ilman, että rikosta olisi edes tehnyt on painajaismaista tietää olevansa siellä silloinkin, kun kuvittelee käyskentelevänsä palatsin ulkopuolisella niityllä. Vaikka onhan olemassa mahdollisesti niitäkin, jotka sanoisivat: Lobotomia on minun ainut vaihtoehtoni! Silti kuva vapaudesta jaarittelevasta linnan pihan kerjäläisestä tuntuu sekin perin kaukaa haetulta.

2. KIELEN TEMPELIIN TUNKEUTUMINEN

2.1. METODIN SOVELLUS

2.1.1. Vanhastaan on tukeuduttu taiteeseen ja erityisesti runouteen kun on haluttu näyttää kielen temppelellä muiltakin osin kuin järjellisyyskinä. Järjen on kuitenkin kuoltava ennen sovellettaessa metodia, jolla tällaista tehdään. On tehtävä fragmentaareja määrityksiä nyt ja unohdettava, että olisi olemassa kronologinen aika. Vaikka tässä käytetty ilmaus fragmentaari määritys onkin huono, katson sen viittaavan johonkin, jossa ollaan mukana ja jota ei tapahtumisessa itsessään määritellä; määrittely (kun se tehdään jälkepäin) ei pyri niinkään laajaan ymmärtämiseen vaan sen tietämiseen, kuinka tapahtumisessa on oltava mukana, jotta tapahtuminen ei ainutkertaisuudessaan iäksi katoaisi. Ikään kuin virittäydettäisiin siihen tietyllä tavalla ennen kuin se kaikessa ennustamattomuudessaan lopulta TULEE.

2.1.2. Nuo jotkin, joilla joskus minäkin (kuka silloin?) tein jotakin, olivat labiileja; ei niillä muotoutta, tai joukkoutta ollut. Ne kiinnitettiin (me jotkin?) maailmaan sanomalla: 'Nämä tässä ovat nyt sitä!' Jos nyt aikaa tahtoisin tässä määrittää, niin se lienee alkupuolella tuota ihmisen ensimmäistä kolmannelta, jossa kaikki otettiin toisaalta vastaan, mitä kuultiin selitettävän ja jossa toisaalta vallitsi kauhistava yhteys negatiivikuvista jäljennettyyn ei-todellisuuteen. Jos siinä ajanjaksossa on järjellisyttä, niin se on huonosti ja epäselvästi vastaanotettua syötettävyyttä, ja jos siinä on jotakin fluidia, niin se on sitä, mitä kukaan ei ole ollut syöttämässä; molemmissa todellisuuksissa oli elettävä ja on helppoa näin myöhemmin sanoa, että negatiivikuva-maailma olisi ollut luovampi.

2.1.3. Eikä luominekaan mitään satunnaista ole, kuten jotkut luulevat, ja mm. pitävät mitä tahansa lasten tuottamia piirroksia luovan toiminnan tuloksina. Tai jos luominen satunnaista olisi, niin

luovimpia olisivat tietyt alkeishiukkasfysiikan tutkimat ilmiöt.

2.1.4. Silloin nuo negatiivit, jotka ne aina jättivät jälkeensä, nähtiin selvästi (ketkä katselivat, vai katseltiin heitä?); pelko kaiken häviämistä noihin havaittuihin mustiin aukkoihin oli tosi. Ja kyllä maailma oli myös jatkuvasti kuultua hokemaa, että tällä tavoin, tai noin. Sitä se haudanvakavuus on: kun takana ei ole mitään, ja ne, jotka hokivat tällainen, tällainen -eivät sitä nähneet. Heidän takanaan tuntui olevan vain noita sanoja, ja he uskoivat: maailma tämä, noilla vielä ei mitään, ja se heihin on istutettava!

2.1.5. Luominen syntyy mielestäni kohtaamisen tuloksena, jota ei voi asettaa kyseenalaiseksi, ja jota ei voi epäillä. Kuten monissa uskonnollisissa kokemuksissa ei epäillä koetun todistusvoimaa. Ei sitä myöhemmin muista, ja suojaksi luotu vino perspektiivi suojaa muistamiselta. Kun on vaikea muistaa sitä, mikä ei mitään ole, tai on, mutta ei sanoin mitään.

2.1.6. Eihän sillä, mikä negatiivi-aukkojen aikana sai nimen, ollut sitoumusta paluuseen nimetyksi, koska sillä ei sellaista ole: sellaista sitoumusta toivottiin olevaksi, sillä sitä se on epätoivon maassa tosi ja oleva. Se on kuin rukoillen totemin henkeä tulemaan, ja kun se ei aina tule -ja niin villit tanssivat öitä ja öitä. Ja mitkä villit, mutta ei mitkään; ne sanovat, joissa ei ole edes perspektiiviä sitä vinoa. Sitoumus paluuseen on jotakin, jolla koettu saadaan kutsuttaessa palaamaan paikkaan, jolle myöhemmin voidaan antaa käsite-nimi: ei-maailma houkuttellaan jäämään ensin toviksi lepäämään, ja lopulta se fiksoidaan niiden käsitteiden avulla, joita täysikasvuiset opettavat. Pieni ihminen saadaan kuvittelevaan, että ne ovat nimiä niille, jotka palaavat takaisin... Suhde niihin on syvä ja jotakin, jota voitaisiin kutsua emotionaaliseksi -mikä ilmauksena on hyvin kapea. Sillä tähän kaikkeen liittyy tragedia, jossa menetetään aito kosketus niihin.

2.1.7. Ja kun olen (joku, kun täytyy olla) nähnyt kultaiset kasvot, kuin myös toiset. Ja kun kaikki, niin jos ei, niin miksi mitään! Mitään ei siinä lie oikeutta, jos vähempi, ja siten ei tavallaan mitään. Kuka sitä tarkoittaisi, jos sanoo, ettei ole, ja ei tahdo monin ehdoin tulla? Ja kun se humina myös, joka on itse jumalat, jotka ajoin hylkäävät, jotta ei kaltaistuisi! Kun tekee, ja tekee, niin silloin tulos lie tekee, tekee -ja niin saa! Oi Vincent, vielä yksi taulu tee! Joka paikka tarkka, ja ei mikään niistä. Ja kun siksi voi sana sana sanaa käyttää, missä lie, kun sanoo, että temppeleitä? Ja hassu kysymys, kun ei sitä! Ja mikä huuto, kun ei sitäkään.

2.1.8. Leikki muuttuu sellaiseksi, jossa se paikannetaan tiettyyn kontekstiin: on yhä vaikeampaa tavoittaa niitä juuri muutoin kuin tavoittelemalla yli tavallisuuden ulottuvia kokemuksia. Tietysti on myöhemminkin kokemuksia, joissa tavoitetaan pitkälti samoja tunteita, kuten uskonnolliset kokemukset ja rakastuminen - tai erilaisin kemikaalein tavoitettavat tilat, mutta niiden tragedia on siinä, että silloin ihminen jo tietää ja hänen silmänsä on kasvatuksella avattu. Kasvaneuden maailmassa ei silmiään voi avata ilman, että tietäisi avanneensa ne, ja käsittävänsä jotakin jollakin tavoin olevaksi.

2.1.9. Lapset ovat vilttejä, joihin on istutettava moraalit: luonnostaan heissä ei moraalisuutta ole. Tai on kuviteltavissa, että heillä on toinen moraalit, koska he eivät ole täydellisen mielivaltaisia keskinäisissä suhteissa edes silloinkaan, kun heidän ei voi sanoa noudattavan jäljitellen kielen temppeleiden lakeja. Erilaiset kasvatustavat, joita on vuosikymmenten aikana kehitetty, ovat keino kesyttää syntyviä, uusia villi-ihmisten sukupolvia. Ilman niitä ei olisi sitä, mitä sanotaan kulttuuriksi. Se toisaalta johtaa tulokseen, jossa ihmisiin saadaan ennustettavuutta, ja ilmiöitä koetaan hallittavan, mutta jossa jokin osa ihmisestä jätetään yksin. Kielen temppeleissä tällaisen yksinjäätetyn olemassaolo merkitsee siinä asuvaa villeyttä, joka on sovitautunut pukemaan nekin toiveensa, jotka kuuluville saa, järjellisyden ja selitettävyyden kaapuun.

2.1.10. Toinen korjaa koko ajan, en millään tavoin, ja annan korjata ja annan en millään tavoin myös, kun se nyt on niin. Se vakava, ja se kun on tyhjää siinä, mistä ne kaikki. Katso katson horjuu jättäjä, kun kun kun muut pienet, ja miksi ei tiedä kukaan se, mikä joku minä. Jossain rauhassa, ei missään, ei sovituksessa, ei siinäkään. Ei kun laatu ja sitten jotakin... Tällainen voisi olla huuto syvyydestä puettuna runon järjellisyteen.

2.1.11. Nyt. Puut pitkät veistetyt, ja aikuiset, kun moni niin kuvittelee, jos nyt ei niin uhkaa. Joka tien

päässä loppu.

2.1.12. Ei pelkkä muoto mihinkään riitä, aina on uhrattu, jotta jotkut eivät tulisi myöhemmin uhratuiksi. Se on toisen lajin uhri, jota pelkän menon näkijä ei näe. Se on jalo uhri, jos on sielu muita varten, vaikka kalkyyleissä, sillä te vapaat: mikä on omaa, ja mikä taas muodon, jolla ei mitään. Olen myöskin ajatellut, kenties, että tällainen saattaisi estää ihmisiä enää myöhemmin kohtaamisista, jos niitä koetettaisiin järjestää keinotekoisesti: tällaisia kohtaamisia ei voida opettaa! Eikä tällaisissa järjestetyissä kohtaamisissa ole sellaista haudanvakavuutta, useinkaan, jossa olisi vaarassa menettää yhtään mitään. Liika tietoisena olo sisältää sellaisenkin kirouksen, että riskejä voi ennakoida.

2.1.13. Monelle ihmisistä nyt 'elämä' on valmiiksi naurettu peli, tai siinä nyt on omat suosionosoituksensa ja rangaistuksensa, joista piittaamattomat pitävät jopa itseään 'elämäntaiteilijoina'; että annetaan itselle joitakin päämääriä, jotka saattavat vaihdella, ja joita sokeasti seurataan, aina kunkin tien traagiseen loppuun saakka. En minä tällaisiin konteksteihin halua niitä leikkimisiä kytkeä, tai että ne olisivat jonkinlaista jännittävää vaihtoehtoa pelien typeryydelle. Kun silloin ei valittaisi oikeastaan mitään, eikä sellainen olisi kummempaa kuin eunukkien puuhailu suluttaan naisten parissa. Kun on oltava sellainen todellinen riski siinä mukana hävitä kaikki, sillä ei se muutoin mitään ole.

2.2 TUNKEUTUJAN TUNNISTAMINEN

2.2.1. Kielen temppeliin mennään niiden asiain kanssa, jotka ovat kokemus-elämä, ja ne eivät koskaan voi aidosti tulla osaksi predikaattikalkyylejä; ne vain mahdollistavat tunkeutumisen sinne -että on jotakin, johon ripustaa aitoja sisältöjä. Ja jos joku arvostaa kyseistä kalkyyliden maailmaa suuresti, ja kytkee symbolisen olemuksensa siihen, hän ei ehkä kykene tunnistamaan siellä mitään.

2.2.2. Symbolinen olento voi olla myös sellainen, että hänen symbolinsa eivät kalkyloidu, ja että ne kiinnittyvät fragmentaareihin koettuihin asioihin. Että siten joku voi olla Kärpästen Herra, ja luoda Sormusten Herralle asumuksen, tai luoda jotakin, jolla on vain viitteellistä vastinetta siihen, millä nyt reflektoidaan olevan muotoa ja muodon kauneutta. Symbolinen olento voi nähdä, milloin kalkyyliden harmoniaan tulee kokonaistekijöitä, jotka ovat joitakin; eivätkä siten ehkä jotakin vain muodon kauneudessa tai rikkoutuneudessa. Symbolit symbolisella olennolla ovat aina sellaisia, että ne pysyvät voimassa tyhjyydestä ilmestyneiden, ja siihen katoamisen kautta. Ja vaikka tämä ei olisikaan totta, niin kuin totuus ymmärretään, niin silti se voi olla toisella tavoin totta.

2.2.3. Se on luodun muotouden totuutta, jolla maailmassa säilyy mieli vielä silloinkin, kun se kalkyloidusta mielestä menettää asemansa ohjeita antavuutena. Tämä voi olla tyhjää puhetta, ja kaikin osin valheellista, ja typeränä koettavuutta, mutta siihen liittyy yksilöiden yksilö-stabiliteetin pysyvyys. Että on jotakin, jossa olla konventionaalisesti erilaisissa konsensus-maailmoissa, ja jotakin, johon paeta niistä kaikista. Mekanismit, jotka toimivat tällaisissa lähestymisissä ja pakenemisissä ovat toisaalta äärimmäisen yksilöllisiä, ja toisaalta taas yleistäviä. Yksilöllisyys kiinnittyy siihen tapaan, jolla ihminen ajoittain luo maailmansa -ehkä monastikin elämässään, ja niihin kokemuksellisuuksiin, joita voidaan yksilönä muistaa tällaisiin luomis-tapahtumiin liittyvän. Yleistyvyys taas on ihmisyksilön pyrkimystä nähdä luomuksissaan jaettavuutta, ja tässä maailma luodaan rationaalisesti tavallaan toisen kerran, jo luoduksi tultuaan.

2.2.4. Konsensuksilla on yhteinen kalkyylirakenne kommunikatiivisessa mielessä siksi, että yksilöllinen koossa pysyvyys, ja toisten silmin nähtävissä olevuus vaativat tällaista metodiutta. Yksilötytyvyyden on oltava konsensuksessa jotakin määritellyksi tulleutta, tai tulevuuden mahdollisuutta. Tekeminen, johon yksilötyvyys pitkälti kiinnittyy konsensuksessa ja kalkyylissä muodostuu keskeiseksi siksi, että sen kautta yksilöt voivat, tavallaan, rakentaa itseään toisten silmin, ja siten, ettei rakentaminen vaadi riskiä, koska virheellisyys on jo määritelty usein ennalta. Maailman ei-olevuudesta luomisessa ei ole virhettä, eikä siinä ole epäonnistumista, eikä kenenkään syytettävissä olevuutta. Tiedän näkemysteni kerettiläisyyden: symbolista olentoa pidetään sellaisena, joka toimii kohdistetusti kykenemällä kytkemään symbolit funktioihinsa, ja luomalla niille kohdistetusti uusia funktioita. Konsensus tarjoaa turvaa ihmisille, jotka eivät luo mitään, sillä sen kautta hekin voivat katsoa pääsevänsä osallisiksi, ja olevansa ihmisen mittaisia.

2.2.5. Useimmiten lienee niin, että uusia symbolien kytkeytymiä luovat vain harvat ihmisistä, ja toiset enemmän opettelevat niitä hallitsemaan: ihminen on tällöin sama kuin ihmisistä etevimpinä pidetyt ovat - mitä käsitteiden sisältötajuamiseen tulee. Länsimaissa vallitsee laaja käytäntö, jossa ihmisille syötetään merkitysmäärittämisten tapoja koko heidän lyhyen elämänsä ajan, ja monetkaan heistä eivät luo yhtään niistä, vaikka kokisivatkin ajattelevansa niiden kautta. Länsimaista sivistystä yleensäkin esiteltäessä tavataan silti sanoa, että ihminen on luonut sitä ja tätä. Ja jos joku ihmisistä luokin jotakin jollakin alalla, niin toisilla aloilla hän on yhtä tietämätön kuin ne, joiden osaksi ei ole tullut luoda mitään. Länsimainen ihminen määrittelee ihmisen esittelemällä heistä etevimpien saavutuksia, mutta jättää esittelemättä ITSENSÄ. Monelle heistä kulttuuri on nautittavuutta, josta kuvitellaan oltavan osallisia niinkuin oltaisiin ITSE luotu siitä merkittäviä osia.

2.2.6. Vaikka ihmisyyys voisi olla seuraavaakin:

Että ihminen voi olla identifioitavana kielen temppelissä, ja silti olla jättämättä yleisesti tunnettua, ja annettua nimeään sinne vedoten vain muistoihin, joita eivät tunne ne, joiden yhteisyyttä ne eivät ole. Länsimaissa nimeä EI ansaita, kuten se on ansaittava monissa primitiivisissä kulttuureissa (tai primitiivisinä pidetyissä kulttuurien muodoissa). Ja siten yksityisyys olisi ainut nähtävissä oleva tie, jolla tavoittaa yleisyyttä, ja siten yleisyys olisi vain tietty fiktio. Että siten pyrkimys käyttää jotakin tuntemaansa yksilöitymää fiktioiden luomiseen olisi perusteltu.

2.2.7. Jos kaikki on niin yksinkertaista, niin mitä yleensä tutkia mitään länsimaista tajuntaa ollenkaan, sillä sehän ei ole silloin sekään muuta kuin tuntemiensa yksilöitymien korottamista fiktioiduksi yleisyydeksi. Jossa tapauksessa olisin tehnyt suurimman osan työstäni melko turhaan, ja olisin vain alussa kaikessa ponnistelussani.

2.2.8. Tässä ote muistiinpanoistani, joissa on tiettyä henkilökohtaista koettavuutta, sillä sen kautta voi tavoittaa myös sitä, mitä kai yleiseksi sanotaan.

Odotan voimaa, ja tiedän, milloin se on läsnä. Vaikka en ole sitä menettänyt, niin menneisyyteni olen, sillä siinä on liian moni asia jäänyt yksinäisyydessään elämään mieleeni, jossa ajoittain ei tunnu olevan mieltä, tai yhteyttä korkeampaan MIELEEN. Mikäli olisi, että korkeampi MIELI olisi pelkkä fiktio, niin mitä silloin ponnistella edes sitä kohti millään tavoin, tai olettaa, että olisi voima, joka olisi tietyissä tuotoksissa läsnä, ja toisissa ei.

Tämä voisi olla periaatteessa kenen tahansa kirjoittama tekstinpätkä, mutta tiedän sen kirjoittamakseni. Kaikessa inhimillisessä toiminnassa piilee se, että hyväksytyksi tulee vain rationaalisuus, ja kaikki muu on esimerkiksi yleiseltä kannalta samantekevää.

2.2.9. Siten tuotoksiin ei saa kielen temppeliyteen tunkeutumisen tuottamaa voimaa:

Ja kun sellainen kuitenkin on; se humina, tai jylinä, jonka läsnäollessa kaikki kirjoittaminen ja eläminen on voimakasta. Silloin vain tuntuu -olkoonkin suurellesesti ajateltu -että jumalat olisivat läsnä, ja ihmishetken ajan suopeita luomalleen. Sellainen on kiehtova fiktio, ja on helppoa uskoa jumalten todellisuuteen. Yhtä helppoa, kun on uskoa heidän poissaolonsa aikana siihen, ettei heitä olisi, ja olisi tullut hylätyksi.

2.2.10. Uskon, että käsitys luovuudesta kykynä käyttää jo olemassaolevaa, ja tuottaa se uudenslaisiin konfiguraatioihin on oikea: sellaisia ovat olleet useat säveltaiteen neroista. Käsitys luomisen konventionaalisuudesta on sitä paitsi oivallinen valepuku kielen temppeliin tunnistamattomaksi jäävänä tunkeilijana esiintyvälle oivaltajalle. Kuvataiteissa jopa silloinkin, kun he ovat tuottaneet outoina pidettyjä muotoja, ovat taiteilijat esimerkiksi yhdistäneet primitiivisen taiteen elementtejä länsimaisiin taidotuihin. Vaikka pontimena olisikin negatiivikuva-kokemuksellisuus. Konsensus voi siten olla myös ilon lähde, eikä pelkästään jotakin halveksuttavana pidettävää. Mikä on toinen hyvä valepuku: iloitsevan narrin kaapu. Sekin, joka kykenee ylittämään sen, joutuu käyttämään konsensuksen mediaa, jotta voisi sanoa yhtään mitään kokemisistaan.

2.2.11. Siksiköhän jumalat ihmistä koettelevat, että heitä kaikin tavoin kasvattaisivat ymmärtämään

paremmin? Ja näkemään, että ihmistenkin sisiössä on jotakin, joka väistää heidän ulkoisuuttaan! Ulkoinen olisi kuin naamio, joka joskus riisuttaisiin, ja tuona hetkenä olisi kotona -jos nyt olisi läsnä joku, joka tajuaisi sisäisen merkitysyhteydet. Modernina aikana jumalista puhuminen ei ole viisasta, vaikka mielestäni ne olisi otettava vakavasti. Kun on niinkin runsaasti yhden yksilöyden ylittävää, tai sen ulkopuolella olevaa jo tunnustettuna esimerkiksi tieteen piirissä, olisi harkitsematonta hylätä jumalat mm. loogis-empiirisiin perustein, tai siksi, etteivät ne sovellu selittämiseen.

2.2.12. Sana, tai puhe on runoa, joka kauniina on miellyttävämpi kuulla, ja naiivisuudessaan on osuvampaa kuin dokumentti; niin satun näkemään maailman, ja vähän minä kykenen ketään opettamaan. En minä ketään typeryksenä pidä, vaikka ulkoisuus onkin monasti typerää: se, mitä nyt ensinnä ihmisille nähtäväksi tarjotaan. Enkä tarvitse omaa voimaani runoon, sillä sen lähde on muualla, tai jokaisessa siinä määrin, että se kyllä on jotakin, mikä voisi olla fiktioidun MIELEN kaltaista; sellaista, josta moni sanoisi: 'Tämä on korkeampaa kuin minä'!

Enkä nyt piittaa siitä, vaikka olisin ristiriitainen, jos oletankin, että on ihmisyksilöt ylittävä voima, ja että samalla sanon: 'Ulkoinen ei todellisesti ihmisiä yhdistä, vaikka sitä siihen tarkoitukseen eniten pyrittäisiinkin käyttämään!' Eikä tässä ole dikotomisesta asetelmasta kyse, vaikka se saattaa siltä näyttääkin ... Länsimaisuudessa saattaa olla sairaalloisinta tuo ulkoisten muotojen korostuneus, ja sisäisen luonteen sulkeistaminen eristettyjen kokemuksellisuuksien todellisuuteen; että sisäinen vaatisi murtautuakseen koettavaksi isoituja olosuhteita, ja tarkkaa säätelyä pysyäkseen voimassa! Jotakin sanoo kai se, etten aina tiedä, mitä esimerkiksi kirjoitan. Vasta jälkeenpäin todellakin löydän kirjoituksistani MIELEN.

Eikä MIELI ole ulkoista, tai rakenteiden todellisuuteen liittyvää, vaan yhtä sisäistä kuin se, mistä sanotaan toisinaan koettavan jotakin joissakin olosuhteissa. Ja voima ei nyt varsinaisesti, sekään, ole ihmisissä, tai heidän tavoissaan yksilöityä, vaan juuri niissä tavoissa, joilla MINÄ (minä) olen ne joskus tavoittanut, ja saanut ne ainaseksi seuralaisikseni. Minun on itsenikin lähes mahdotonta kuvailla hyväksytyin käsittein sitä, millainen on MIELEN sisäisyyden suhde siinä järkeistettyihin ulkoisuuksiin, tai rakenteiden todellisuuteen - joka sekin on todellisuutta, mutta niin toisenlaista.

2.2.13. Kielen temppelessä on ulkoisuutta, joka siihen rakentuu osoitettujen asiain yhteyksien perusteella, ja se ei välttämättä ole keskeisin yksilöyden yli menemisen tapa, tai tapa, jolla jotakin tuotetaan laajempaan jaettavauteen - ikään kuin tahattomasti. Vaikka tiedonsisältöjä voidaankin opiskella oppimalla pelkästään formaaleja rakenteita, niin se ei ihmisyksiöitä toisiinsa yhdistä tietämisen elämisen tavoissa kovinkaan ratkaisevalla tavalla. Kielen temppelessä on ylittävyyttä, joka ei ole välttämättä edes sanottavissa julki, tai jos se sanotaan, niin se vaikuttaa lähes typerältä. Kielen temppeleihin tunkeutujan voi tunnistaa lähes välittömästi, mutta on myös totta, että tapahtumaa voi myöhemmin määrittää monin tavoin tapahtuneeksi. Tapahtumille voi antaa useita jälkikäteismerkityksiä.

3. TAJUNTANI TEMPELISSÄ

3.1. SISÄKUVAUS

3.1.1. Länsimainen tajunta on kuolevaista laatua sen erilaisissa yksilöitymisissä, mutta säilyy formaaleissa rakenteissaan ja funktionaalisissa kytketyisissään.

Kuvaa siitä pyrin jälleen maalaamaan runollisesti.

Yleinen se on (tajunta), ja se, minkä se omuudeksi antaa, annetaan, jotta ei kuolisi. Niin kuin länsimainen kuolee, ja sanoo: 'Synty, kukoistus ja rappio!' On vain, että sillä on sellainen voima, ettei omuus sitä sinään ollen ja hahmoten mitenkään käsitä. Ehkä se on näkökulma, tai perspektiivisyys, tai mitä sanoja niitä on pantu olemaan, kuin olisivat!

3.1.2. Kyllä -sellaisen järjen on kuoltava, joka asettaa olemisia, joita ilman sen perspektiivejä ei olisi; on luopuminen näkemästä, että se olisi sokeudelle vastakkainen ja parempi pyrinöllisyys, joka

pyhittää itsensä. Kyllä se onkin pyhittänyt, ja sillä on kaatopaikat hautausmainaan, ja koskemattomat maailmat harjoituskenttinaan. Voisi masentua, ellei näkisi toisinkin.

Tämä on leikattu ote huomioistani, joita kirjoittelin kirjeiden lähettämisen aikoihin. En muista sitä edes lähettäneeni, mutta se kuvanee sitä, mitä aiemmin puhuin länsimaisen tajunnan kuolevuudesta. Toisaalta painotan tässä kohden omuutta, jolla olisi voimaa, tai yhteyttä voimaan. Ville-Veikko Hirvelän filosofisessa kosmologiassa on voimakas omuuden asettamisen korostamisen tendenssi: KÄSITTEET asetetaan omuukseksi, kuten IHMISETKIN NIIDEN KAUTTA. Alkuperäiseen KOHTAAMUKSELLISUUTEEN ei kuulu omuudellisuus sinällään. Käsitteet ja sanat ikään kuin koetaan valloitettavan siten, koska sanojen alkuperäisimmässä käytössä sillä, jonka sana OLI, OLI MYÖS VALTA.

3.1.3. Saattaa olla, että todellakin ainut tapa, jolla ihmisen on mahdollista tiedollisesti tunkeutua todellisuuteen, on erityisyyksiensä kautta integroituvan pluralismin mallin mukainen menetelmä. Siinä on tietty opportunistin vaara, mutta muita metodeja ei ole. Ja minkä luonteinen olisi tämä länsimaisen tajunnallisuuden omuus, ja kuinka pitkään se kestää ajan puserruksessa.

Ei omuus mitään muutosta tuo, vaan se on suojan kaltainen, jossa olla, vaikka niin ei ole oleminen; tietoista harhaa se on. Monet asiat ovat sellaisia, varjon kaltaisia, jotka nekin ajoin peittävät. Kuvaa vääryys, tai vastakohtansa -teet kai juuri siinä väärin, koska ylläpidät dikotomiaa. Mutta oikaise vääryys sikäli kun pystyt -kuvaamalla se, niin ollet kai hyvin pyrinöllinen -ja silti hetken lapsi. Ole yhtä kuin tajunta, niin et synnytä vastakohtaistuvuuksien ymmärtämistä, ja perspektiivien todellisuuksia, vaan tavoitat kaikki mahdolliset heidät; heistä kaikki eivät ole omuuksia sulkeistavassa mielessä, ja siten kuolevaisia.

Kielen temppeleihin tämä tajunta on kuitenkin asettunut, ja on tavallaan sen sielu, vaikka ei voimaa omaakaan. Koska voima on asetettu yksilöitymien sieluihin, ja heidän tapoihinsa olla yhteydessä negatiivi-kuva maailmaan.

Ymmärrän, ettei omuuskien suppiloitumia voi valistaa sylkäämään sisältöjään, ja suppiloina ollen imaisemaan jotakin, mitä tajunta on; ne eivät ole rakennetut juuri sellaisen ruokahalun periaatteelle ... Ei tajunta ole sellaisia yleisiä periaatteita, tai lakeja, joita olen nähnyt löydettävän dikotomisen asetelman molemmista päistä, joissa toisessa ihmisen oletettu omuus, ja toisessa maailma, josta omuus ei olisi hitusta kummempi. Ja joissa malleissa hitusten olemaan asettamiset seuraavat olemaan asetettuja lakeja.

3.1.4. Individuaalien asettuminen negatiivi-kuvien kautta kontaktiin ei-olevuuden kanssa ei ole täydellinen, koska useimmilla ei ole käsitystä siitä, mitä esimerkiksi eri erityistieteet voivat nähdä. On paljon sellaista, josta ei voi olla minkäänlaista yksilöllistä saatua kuvaa, ja joka silti on kuvattu erityistieteiden piirissä. Tämä liittyy sellaisiin filosofisiin puntarointeihin, joissa ihmisen tietämystä kielen temppeleiden puitteissa arvioidaan vähäisemmäksi ja suppeammaksi kuin se tosissaan on. Filosofia on monasti sikäli itseriittoista, että ei käsitä turvautuvansa todistuksissaan eräänlaiseen pseudo-tietoon, tai tietoon, jollainen tietyillä erityistieteen sarjoilla oli esimerkiksi kolmekymmentä vuotta sitten (kronologisessa ajassa mitaten). Monet käytetyistä termeistä ovat tietenkin kokemuksellisesti tyhjiä, kuten asioita tuntemattomille pieneliöiden maailma ja hiukkasfysiikan kuvaama todellisuus, mutta siitä on toisenlaatuista kokemuksellisuutta MITTAUKSELLISUUDEN kautta, jota tulisi pitää ERÄÄNÄ inhimillisen kokemuksellisuuden lajina, jonka ihminen LUOMIENSA KEINOTEKOISTEN AISTINTENSA AVULLA TAVOITTA.

3.1.5. Ihmis-individuaalit asettuvat keskinäisiin, orgaanis-aistimellisesti koettavaan yhteyteen tiettyssä kokoluokassa mikro- ja makrokosmoksen ääripäiden välillä, kuten myöskin sillä tavoin rajatussa kokemuksellisuudessaan tajuavat aikaa vain ihmisiän perspektiivissä parhaimmillaan; eivät miellä niinkään geologisia kausia, tai eliömaailman kehittymiseen liittyviä ajanjaksoja.

3.1.6. On siinä sekin, että vaikka nähtäisiinkin, ja vaikka sanottaisiinkin selvästi: Miksi asette omuuden, ja sen jalouden vain teknis-tieteyteen? -niin se olisi vain taas eräs näkökulma jälleen ... Sitä liukuu helposti kategoriasta toiseen: voi korostaa sitä, että kuivuusalueilla ei ole pelkkää ihmisten

kasvotonta massaa...ja sitä on äkisti toisessa kategoriassa, jos tähdentää inhimillistä samuutta, ja siitä selittyvää omuutta. Onhan olemaan asetettuna myöskin kauneutta, ja aidattuja villejä eläimiä: formaliiniin säilötty Erämaa elää ... Kaikki ne ovat sallittuja, ja eräänlaisia eläimiä moodissa, johon ne on väkivalloin alistettu; että oltaisiin jotakin, jota ihmisyyden tähden on tavoittelemisen.

Tässä on korosteisesti asetettu länsimaisen omuuden asettuminen vain oman kulttuuriuden piiriin vaikka kokonaisuudesta tunnettaisiinkin vain osasia, tai ajateltaisiin itse asiassa hyvinkin kategorisesti.

3.1.7. Maailmoita voidaan tosin kuvitella, kuten kirjailija Ray Bradbury, ja kuvata siinä ihmisiä, jollaisia ei konsensus-maailmassa juurikaan tapaa. Kuten asioita, joita kukaan ei normaalisti havaitse.

Näiden kertomusten todellisuus on siinä, että tajunnan maailman pääosa -sikäli kun erityistymö sitä näkee -on juuri kuvittelussa: se on yhtä totta kuin konsensus. Kuten tiedät kokeneisesti, on omioksi kuviteltu usein vain fiksoitu kuva siitä, mitä ei voi kiinnittää mihinkään alustaan, tai kategoriisiin pespektiiveihin. Jos sanon, että leikki on tärkeää, niin sanon vain, että joku saatetaan uskomaan, että hän leikkii, vaikka hän tosiasiansa on fluidissa todellisuudessa; hän voi uskotella kuvittelevansa, vaikka hän elää tosinta elämää, ja hänen konsensus-omionsa on joka hetki lähes hiuskarvan varassa tuhoutua. Sanon vain, että leikittäisiin, tai kuviteltaisiin...

Tässäkin sanoisin, kuten aiemmin totesin taiteilijain luovuuden ilmaisujen kiinnittymisestä jo luodun ja tutuksi käyneen tiedollisuuden perustaan: Ray Bradbury käyttää kertomuksissaan hahmoja, jotka ovat ihmisille tuttuja, kuten lapsia, joihin hän liittää suunnitelmallista murhanhimoisuutta, ja hyviä aikuisia, joista tulee joidenkin elämäkokemusten myötä hirviöitä.

3.1.8. Monikaan kuvitteellisten kertomusten esittäjistä ei kuvaa esimerkiksi hiukkasfysiikan tutkijaa maailmaa, ja aseta henkilöitänsä sinne siksi, että siellä ei ole henkilöitä. Paitsi kertomuksissa, joissa ihmisiä kutistetaan tuohon kokoluokkaan. Tällainen on mielestäni eräs rajoittuneus, jollainen länsimaisella omuudella on: se vaatii aina jaettavan konsensusensa silloinkin, kun se haluaa poiketa siinä muista, tai kokea siitä tyyten irtautuvansa.

Siten esimerkiksi seuraavaa leikkausta kirjoittamistani huomioista tuleekin lukea niin, että se kuvaa lähinnä omuuden asettumista ja kokemista sosiaaliseen todellisuuteen liittyvänä asiana, kun se on murtanut rajansa.

3.1.9. Varmin merkki siitä, että läpimurto olisi sattunut on se, ettei uusi omio tahdo entisyyteen niin, että se olisi yhtä tosi kuin aiemmin, vaikka siinä viihdyttäisiinkin entistä paremmin -sen turvan takia, vaikka mikään ei voisi olla enää kuten ennen...

Tilassa, jossa ihmisen konsensus murtuu, hän kokee menneen uudelleen, ja jollei hänellä ole siitä syvää kokemusta kenekään ihmisen kanssa ennestään, on se ahdistavaa, ja pelastuakseen hän alkaa sitä tiukasti reflektoida, ja on sitä alituisen selittämässä itselleen: tätä ja tuota!

3.1.10. Olemassaolevin konsensus-mittapuvin siinä on epäonnistumisen mahdollisuus, sillä ihmisten on siinä kiinnyttävä, mitä tuo sana sitten tarkoittaisikaan. Kun on luotava ainutkertainen jaettavuus, jossa nimetön saa erityisen nimentymön, niin sitä ei voi tahtomalla luoda, eikä suunnittelemalla.

Sitä se leikkiminen siinä on, että äkkiä ei olisikaan maailmaa, josta käsin yleisesti jaettavalla tavalla jokin nimen saisi, vaan se vain tapahtuisi; niin vain kävisi...

3.1.11. J.C. Lilly, jonka kokemuksista mm. lisensiaattityöni kertoo, on antanut teokselleen hyvinkin länsimaista tajuntaa karakterisoivan nimen The Center of the Cyclone. Tämänkin tutkija-kokeilijan kohdalla sattui, että hän vähitellen kiintyi oppaaseensa syvästi, mikä ei mielestäni merkitse muuta kuin ehkä samaa, mitä ihmiset yleensäkin kiintyessään tekevät: luovat ainutlaatuisia keskinäisiä jaettavuuksia.

Sellaisista pyörteistä kielen temppelein kuolevaiset tajunnat koostuvat, ja sellaisina ne elävät rajallisen elämänsä: ollen hetken lapsia, jotka etsivät hetkellistä omuuttaan, ja jotka sen löydettyäänkään eivät ole

sihen tyytyväisiä, koska cyclone saattaa pyöriä vain yhteen suuntaan kerrallaan...